

กลไกป้องกันจิตใจ
Defense Mechanisms

เนตรนภา ศุภนิราพาธ

ศิลปนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ปีการศึกษา 2566

กลไกป้องกันจิตใจ

เนตรนภา ศุภนิราพาธ

ศิลปนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์

วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีการศึกษา 2566

Defense Mechanisms

Netnapha Suphaniraparth

The Art Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
For Bachelor Degree of Fine Arts Major in Printmaking
Poh-Chang Academy of Arts
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

2023

วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ อนุมัติให้ศิลปินพันธ์
เรื่อง กลไกป้องกันจิตใจ

เสนอโดย นางสาวเนตรนภา ศุภนิราพาธ รหัสนักศึกษา 4631070841102

เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์

ผู้ควบคุมศิลปินพันธ์

อาจารย์ทัสนะ ก้อนดี

คณะกรรมการสอบศิลปินพันธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลลดา ชาญประสพผล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

.....กรรมการ

(อาจารย์วรพงษ์ อรุณเรือง)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจนวิทย์ ชูทอง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์พัลลภ ว่างบอน)

.....กรรมการ

(อาจารย์สุรชัย อุดมมัน)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรางคณา ฝิวมันกิจ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ทัสนะ ก้อนดี)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัฐ บัญตรง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเพาะช่าง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หัวข้อเรื่อง กลไกป้องกันจิตใจ
นักศึกษา นางสาวเนตรนภา ศุภนิราพาธ
รหัสนักศึกษา 4631070841102
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ทัศนะ ก้อนดี
หลักสูตร ศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

ศิลปินพินธุชุดนี้ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอเรื่องราวความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างตนเองและครอบครัว โดยได้นำหลักจิตวิทยา “กลไกการป้องกันตนเอง” มาปรับใช้ เพื่อจัดการความรู้สึกและอารมณ์ที่ได้รับผลกระทบจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการส่งต่อแนวคิดทางสังคม ค่านิยมของบุคคล และการจำกัดพฤติกรรมของเพศหญิง แม้ในปัจจุบันสังคมไทยจะเข้าสู่สมัยใหม่ แต่ค่านิยม และพฤติกรรมทางเพศของสังคมไทยไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป หลายสถาบันครอบครัวที่มีบุตรสาว ผู้ปกครองยังคงมีทัศนคติ และความเชื่อจากวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา ถึงพฤติกรรมและวิถีชีวิตที่ถูกต้องของการเกิดเป็นเพศหญิง สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของความคิดที่ยึดติดกับค่านิยมและโครงสร้างทางสังคม จากอิทธิพลเหล่านี้ ทำให้ข้าพเจ้าได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน การมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่ผิดจารีตประเพณีตามความต้องการของคนในครอบครัว ก่อเกิดเป็นความรู้สึกอึดอัดภายในจิตใจ จนต้องได้รับการบรรเทาผ่านการใช้กลไกการป้องกันตนเอง เพื่อช่วยเหลือสภาพจิตใจให้ยังคงดำเนินชีวิตในโลกความเป็นจริงต่อไปได้ โดยการสร้างสรรค์ผลงาน ข้าพเจ้าได้นำ หนู มาเป็นตัวแทนสัญลักษณ์ เพื่อสื่อถึงความเป็นสัตว์สังคม ความเป็นอยู่แบบครอบครัวที่คล้ายมนุษย์ ความคาดหวังผลประโยชน์จากผู้เลี้ยง และการนำสัญลักษณ์ที่แสดงถึงถิ่นที่อยู่อาศัยผ่านการสร้างพื้นผิว บรรยากาศ ค่าน้ำหนัก ที่สร้างขึ้นจากกระบวนการภาพพิมพ์ร่องลึก เทคนิคภาพพิมพ์โลหะ

Title: Defense Mechanisms
Name: Miss Netnapha Suphaniraparth
Student ID: 4631070841102
Adviser: Profasser. Tassana Kondee
Degree: Bachelor Degree of Fine Arts Major in Printmaking
Poh-Chang Academy of Arts Rajamangala University of
Technology Rattanakosin
Year: 2023

Abstract

In this Art Thesis, Present the story of feelings that arise between myself and my family. By applying the principles of psychology 'Defense Mechanisms' are adapted to manage feelings and emotions that are affected by social and cultural structures. which influences the transmission of social ideas person's values and limiting female behavior. Even though Thai society has now entered the modern era, The values and sexual behavior of Thai society have not changed completely. Found that in many institutions families with daughters, Parents still have the attitude and beliefs from cultures that have been passed down, Regarding the correct behavior and way of life being born female. Reflects the perspective of thinking that is attached to social values and structures. From these influences It made me have an impact on my life. Having behavior that is appropriate and does not break traditions according to the needs of family causing a feeling of discomfort within the mind, Until it must be alleviated through the use of Defense Mechanisms to help my mental state to continue living in the real world. By creating artwork, I have brought the mouse as a symbolic representative. To convey the message of being a social animal living like a family similar to humans, Expectations of benefits from the caregiver and the use of symbols that represent habitats through the creation of textures, atmospheres, weights created from the Intaglio process, techniques Etching

กิตติกรรมประกาศ

ศิลปินพันธ์ของข้าพเจ้าสำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดมา ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคุณบิดา มารดา และพี่น้องในครอบครัวที่คอยให้การสนับสนุนและอุปการะทุนการศึกษาตลอด

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาศิลปินพันธ์ อาจารย์ที่สนะ ก้อนดี และคณาจารย์ทุกท่านใน สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์ ที่ให้คำแนะนำและการช่วยเหลือในการสร้างสรรค์ผลงานให้มีความรู้ ความสามารถในเทคนิคกระบวนการศิลปะภาพพิมพ์

ขอขอบพระคุณผู้อุปการะทุนการศึกษา มูลนิธินายห้างโรงปูนผู้หนึ่ง ที่ได้มอบทุนการศึกษา แก่ข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าสามารถแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานและการเรียน ได้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอย่างสุดซึ้ง

ขอขอบพระคุณกำลังใจที่ดี ที่มอบให้ข้าพเจ้ามีมิตรภาพจากรุ่นพี่รุ่นน้องและเพื่อนทุกคน ที่เป็น เหมือนแรงขับเคลื่อนในการสร้างสรรค์ผลงาน ขอขอบคุณตัวของข้าพเจ้าเองที่ไม่ย่อท้อและยอมแพ้ ขอขอบคุณสาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์และวิทยาลัยเพาะช่างสถาบันอันเป็นที่รัก ที่คอยพุ่มพัก บ่มเพาะ ข้าพเจ้า ทำให้ศิลปินพันธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

เนตรนภา ศุภนิราพาธ

คำนำ

เอกสารฉบับนี้ เป็นเอกสารประกอบในรายวิชาศิลปนิพนธ์ สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์ ประจำปีการศึกษา 2566 วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นการสรุปสาระสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ภายใต้หัวข้อ “กลไกป้องกันจิตใจ” ซึ่งได้เรียบเรียงและนำเสนอ รูปแบบการสร้างสรรค์ที่แสดงออกถึงความรู้สึกของข้าพเจ้าถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับชีวิตของข้าพเจ้าเอง จึงนำมาแสดงให้เห็นการสร้างสรรค์เรื่องราวผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ ตามรูปแบบเฉพาะตัวเพื่อถ่ายทอดแนวคิดความที่สอดคล้องต่อความรู้สึกและเรื่องราวที่ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบอกที่มาและแนวความคิด อธิบายขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าศิลปนิพนธ์เล่มนี้จะมีประโยชน์กับผู้สนใจศึกษาด้านศิลปะ และเพื่อเป็นแนวทางการทำงานศิลปะแก่ผู้ที่สนใจ

เนตรนภา ศุภนิราพาธ

สารบัญ

	หน้า
ปกในภาษาไทย.....	ก
ปกในภาษาอังกฤษ.....	ข
หน้าอำนวยการ.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
คำนำ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	2
วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์.....	3
แนวคิดของการสร้างสรรค์.....	4
ขอบเขตการสร้างสรรค์.....	4
ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์.....	4
แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้สร้างสรรค์.....	5
บทที่ 2 ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจ.....	6
อิทธิพลจากครอบครัว.....	6
อิทธิพลจากสังคมและสภาพแวดล้อม.....	8
อิทธิพลจากพฤติกรรมสัตว์เลี้ยง.....	10
อิทธิพลทางด้านศิลปกรรม.....	12
บทที่ 3 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์.....	16
ขั้นตอนประมวลความคิดที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจ.....	16
ขั้นตอนการประมวลความคิดที่แสดงออกทางรูปธรรม.....	17
ภาพร่างผลงานระยะก่อนศิลปินิพนธ์.....	19
ภาพร่างผลงานหัวข้อศิลปินิพนธ์.....	23
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน.....	27

สารบัญ(ต่อ)

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	27
การสร้างสรรค์ภาพร่าง.....	31
ขั้นตอนการขยายภาพร่าง.....	32
ขั้นตอนการลอกลายลงบนแม่พิมพ์.....	32
ขั้นตอนการสร้างแม่พิมพ์ เทคนิคภาพพิมพ์ร่องลึก.....	33
- ขั้นตอนการสร้างแม่พิมพ์ เทคนิคภาพพิมพ์โลหะ.....	33
- ขั้นตอนการลอกลายลงบนแม่พิมพ์.....	34
- ขั้นตอนแสดงเวลาในการกัดกรดแม่พิมพ์.....	41
- ขั้นตอนการพิมพ์ผลงาน.....	45
บทที่ 4 การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์.....	49
การสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ (Thesis).....	50
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	55
บรรณานุกรม.....	56
ภาคผนวก.....	57
ประวัติผู้เขียน.....	64

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพหนูไม้ค้.....	10
2	ผลงานของ มัคส์แเอ็นสท์ “The temptation of St. Anthony”	13
3	ผลงานของ คณากร คชาชีวะ “อุชัว อุ้้ำ หมายเลข 1”	14
4	ผลงานของ สุรพงษ์ สมสุข “มนุษย์เมืองผู้ขาย - ผู้หญิง หมายเลข 1”	15
5	ภาพร่างผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	19
6	ภาพร่างผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	20
7	ภาพร่างผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	21
8	ภาพร่างผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	22
9	ภาพร่างผลงานหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	23
10	ภาพร่างผลงานหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	24
11	ภาพร่างผลงานหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	25
12	ภาพร่างผลงานหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	26
13	อุปกรณ์ในภูษณล้าแม่พิมพ์.....	28
14	อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างแม่พิมพ์.....	29
15	อุปกรณ์ที่ใช้ในการพิมพ์ผลงาน.....	30
16	ขั้นตอนการค้ดลอกโครงสร้างลายเส้น.....	32
17	ขั้นตอนการล้าแม่พิมพ์เพื่อขจัดคราบไขมัน.....	32
18	ขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์.....	33
19	การใช้เหล็กแหลมขี้ดตามรอยเส้นที่ค้ดลอกลงแม่พิมพ์โลหะ.....	34
20	ตัวอย่างการทดลองหาพื้นผิวจากการใช้สีพลาสติก.....	35
21	ขั้นตอนการสร้างพื้นผิวบนหน้าแม่พิมพ์จากการใช้สีพลาสติก.....	35
22	แม่พิมพ์ที่ทำความสะอาดแล้ว.....	36
23	ขั้นตอนการอัดหมึกพิมพ์เพื่อทดลองค่าน้าหนักและพื้นผิว.....	36
24	ขั้นตอนการพิมพ์ผลงานทดลองค่าน้าหนักและพื้นผิว.....	37
25	ผลงานที่ได้จากการทดลองพิมพ์.....	37
26	การนำผงเลือดม้กรมาใส่ตู้.....	38
27	การรอยผงเลือดม้กร.....	39

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
28	การให้ความร้อนแม่พิมพ์.....	39
29	แม่พิมพ์ที่โรยผงเลือดมังกรและผ่านการทำความร้อน.....	40
30	ตารางแสดงเวลาในการกักกรด.....	41
31	การเขียนน้ำหนักรบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 5 วินาที.....	42
32	การเขียนน้ำหนักรบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 10 วินาที.....	42
33	การเขียนน้ำหนักรบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 15 วินาที.....	43
34	การเขียนน้ำหนักรบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 20 วินาที.....	43
35	การเขียนน้ำหนักรบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 1 นาที.....	44
36	การเขียนน้ำหนักรบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 15 นาที.....	44
37	ขั้นตอนการล้างแม่พิมพ์เพื่อเตรียมแม่พิมพ์.....	45
38	ขั้นตอนการปาดหมึกลงบนหน้าแม่พิมพ์.....	46
39	ขั้นตอนการอุดหมึกลงบนหน้าแม่พิมพ์.....	46
40	ขั้นตอนการเช็ดหมึกบนหน้าแม่พิมพ์.....	46
41	ขั้นตอนการเตรียมกระดาษเพื่อเตรียมพิมพ์.....	47
42	ขั้นตอนการพิมพ์.....	47
43	ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์.....	48
44	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ขั้นที่ 1.....	51
45	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ขั้นที่ 2.....	52
46	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ขั้นที่ 3.....	53
47	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ขั้นที่ 4.....	54
48	รูปโปสเตอร์งานนิทรรศการศิลปนิพนธ์ “Princess Printset”.....	58
49	สูจิบัตร.....	58
50	พิธีเปิด.....	59
51	ภาพบรรยายแนวความคิดของผลงาน.....	59
52	ภาพถ่ายร่วมกับประธานในพิธีเปิดและคณาจารย์.....	60
53	ภาพถ่ายรวมร่วมกับประธานในพิธี.....	60
54	ภาพถ่ายคู่กับผลงานที่จัดแสดง.....	61
55	ภาพถ่ายคู่กับอาจารย์ที่ปรึกษา.....	61

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
56	ภาพถ่ายร่วมกับอาจารย์หัวหน้าสาขาและอาจารย์ที่ปรึกษาชั้นปี.....	62
57	ภาพถ่ายร่วมกับอาจารย์.....	62
58	ภาพถ่ายร่วมกับพี่น้องในครอบครัว.....	63
59	ภาพถ่ายร่วมกับเพื่อนในชั้นปีและอาจารย์ที่ปรึกษา.....	63

บทที่ 1

บทนำ

สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานที่เป็นหลักของสังคม เป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาคนและสังคม โดยทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกในครอบครัว ด้วยการอบรมเลี้ยงดู พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกครอบครัว เพื่อให้สมาชิกครอบครัวมีพัฒนาการตามวัย และเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ สังคมและประเทศชาติ องค์กรประกอบของสถาบันครอบครัวนั้น ได้แก่ พ่อแม่ ลูก ญาติพี่น้อง ทั้งหมดนี้เรียกว่าสถาบันครอบครัว เนื่องจากทุกสิ่งทุกอย่างต้องเอื้ออำนวย พึ่งพา และเกี่ยวเนื่องกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งทุกสถาบันครอบครัวจะมีปัจจัยที่อยู่รอบตัวเรียกว่า "อุปสรรค" หรือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "สิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหา" อุปสรรคของแต่ละครอบครัวก็แตกต่างกันตามสาเหตุที่มาของปัญหาและอุปสรรค ซึ่งจะนำไปสู่บ่อเกิดแห่งความทุกข์ในครอบครัว

ปัจจุบัน สถาบันครอบครัวในประเทศไทย และต่างประเทศทั่วโลก ต่างพบเจอกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในครอบครัว อาทิเช่น ปัญหาเศรษฐกิจที่ส่งผลกับการดำเนินชีวิต สภาวะอารมณ์แปรปรวนที่ก่อให้เกิดปัญหาตามมา ความไม่เข้าใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งปัญหาครอบครัวนั้นถือเป็นปัญหาอันดับต้นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย และจิตใจได้ โดยผู้ที่เผชิญปัญหาครอบครัวอาจมีอาการเครียด ปวดหัว หงุดหงิดง่าย แยกตัวออกจากสังคม ทำงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ มีอาการนอนไม่หลับ อารมณ์แปรปรวน ซึมเศร้า สิ้นหวัง พึ่งพาสารเสพติด และอาจทะเลาะเบาะแว้งกับสมาชิกในครอบครัวอยู่บ่อย ๆ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นอาจลุกลามใหญ่โตหรือเรื้อรังกับสมาชิกครอบครัวคนอื่น อาการทางจิตเวช เช่น โรคจิตประสาท โรคซึมเศร้า โรคบุคลิกภาพแปรปรวน เป็นต้น เป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าคนในครอบครัวคือคนที่ใกล้ชิดเรามากที่สุด จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้กับความขัดแย้งกัน หรือมีความอึดอัดคับข้องใจกันบ้าง

ตามหลักจิตวิทยาครอบครัว เมื่อมีคนมากกว่าสองคนมาอยู่ด้วยกัน ความขัดแย้งสามารถเกิดขึ้นได้ในทันที ซึ่งความขัดแย้งมักเกิดจากการเข้าใจผิด และความแตกต่างกันทั้งในเรื่องความคิดเห็น ทักษะคติ อุปนิสัย เป้าหมายและความเชื่อ รวมไปถึงความแตกต่างทางเพศ พฤติกรรม จริยธรรม ค่านิยม และประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้พบเจอมา¹

¹ญาติ สันติสุขสกุล. (2562). จิตวิทยาครอบครัว : Family Psychology (2). สืบค้น 21 สิงหาคม 2566, เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_1416895

จากประเด็นข้างต้นจะพบได้ว่าการดำเนินชีวิตประจำวันของเรานั้น ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงปัญหาหรือความขัดแย้งได้ และเพื่อที่จะช่วยให้เราสามารถจัดการกับอารมณ์ทางลบ และความเครียดที่เกิดขึ้น หลายคนก็ได้ใช้วิธีจัดการกับปัญหาที่เรียกว่า “กลไกการป้องกันตนเอง” หรือ “กลไกป้องกันทางจิต” (defense mechanisms) ซึ่งกลไกเหล่านี้ จะเกิดขึ้นเองโดยถูกสั่งการจากภายใน ให้มีพฤติกรรมต่างๆ ตามสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล ในบางครั้งอาจกลายเป็นนิสัยของบุคคลนั้น

ซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาวิเคราะห์ ได้กล่าวถึงกลไกการป้องกันตนเองว่าเป็นวิธีที่จะช่วยบรรเทาปัญหาได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น แต่จะไม่ได้ช่วยให้เราแก้ปัญหาที่สาเหตุ เปรียบเสมือนการใช้ยาแก้ปวด ที่อาจจะทำให้เราหายปวดหลังได้ชั่วคราว แต่ยาที่ใช้นั้นก็ไม่ได้ไปรักษาที่สาเหตุของการปวดหลัง ดังนั้นแม้ว่าการใช้กลไกการป้องกันตนเองจะมีประโยชน์อยู่บ้าง และเป็นพฤติกรรมปกติที่ผู้คนมักใช้กันอยู่ทั่วไป แต่ก็มีข้อควรระวังที่ไม่ควรจะใช้มากเกินไป เพราะบางกลไกก็มีข้อเสียเหมือนกัน จะทำให้เราเป็นคนที่ต้องป้องกันตนเองอยู่ตลอดเวลา และติดอยู่ในสภาวะหลอกตัวเอง เพราะเราไม่ได้มองและแก้ปัญหาที่สาเหตุ แต่กลับสร้างพฤติกรรมที่ทำให้เราหลีกเลี่ยงปัญหาเพื่อให้เกิดความสบายใจเพียงชั่วคราวเท่านั้น²

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ข้าพเจ้าเติบโตมาในครอบครัวใหญ่ที่มีสมาชิกเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีเจตคติที่สืบทอดต่อความรู้สึกและท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล ถึงเรื่องของการมีพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้หญิง ซึ่งเป็นการส่งต่อกันมาผ่านทางโครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรม การปลูกฝังแนวความคิดและค่านิยมที่จำกัดพฤติกรรมของเพศหญิง สิ่งเหล่านี้เป็นการถูกหล่อหลอมโดยมายาคติโครงสร้างของสังคม

มายาคติ เป็นความเชื่อและความศรัทธา เป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนความคิดของคนในสังคม หากแต่ความคิดเป็นสิ่งที่เลื่อนไหล และเปลี่ยนแปลงได้เสมอขึ้นอยู่กับกระแสทางความคิดใดที่จะถูกสร้างขึ้นมาเป็นความเชื่อหลักอันมีผลต่อวิถีชีวิตของคนหมู่มาก มายาคติจึงมีอำนาจกระทำต่อความคิดและความเชื่อของคนในสังคมผ่านวาทกรรม การผลิตซ้ำอย่างยาวนาน และมากพอส่งผลกระทบต่อความคิดความเชื่ออย่างซึมลึก และแผ่ไปถึงจิตสำนึก-จิตใต้สำนึกของบุคคล แสดงออกผ่านการกระทำพฤติกรรมให้ไปในทิศทางเดียวกัน แต่ด้วยในปัจจุบันที่ทุกอย่างเริ่มมีความแตกต่างหลากหลาย ปัญหาที่ตามมาคือการปะทะกันทางความคิด การไม่ยอมรับความเห็นที่แตกต่าง จากโครงสร้างทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์จนเกิดเป็นมายาคตินั้น ส่งผลสู่โครงสร้างในทุกสถาบันต่างๆ อาทิเช่น สถาบัน-

²เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์. (2566). *กลไกการป้องกันตนเอง – Defense Mechanism* [ออนไลน์]. สืบค้น 20

ธันวาคม 2566 เข้าถึงได้จาก <https://www.psy.chula.ac.th/defense-mechanisms>

ครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันการเมือง เป็นต้น³

ข้าพเจ้าได้รับผลกระทบจากความเห็นต่างในสถาบันครอบครัวที่มีแนวความคิด และค่านิยมที่จำกัดพฤติกรรมของเพศหญิง ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกขัดแย้งต่อครอบครัว ด้วยการฝังรากลึกของโครงสร้างทางความคิดในสถาบันครอบครัว ทำให้ข้าพเจ้าไม่สามารถต่อต้านหรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะต้องพบเจอในชีวิตจริงได้ ข้าพเจ้าจึงเลือกที่จะนำกลไกป้องกันจิตใจมาปรับใช้ เพื่อช่วยให้สามารถจัดการกับความรู้สึกภายในที่สภาวะจิตใจ และความเครียดที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยกลไกป้องกันจิตใจ หรือ กลไกป้องกันตนเอง เป็นกระบวนการทางด้านจิตวิทยา ที่อยู่ในขั้นของจิตใต้สำนึกที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นเองแบบไม่รู้ตัว มีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับตัวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและรักษาความสมดุลของสภาพจิตใจ กลไกนี้มักเกิดขึ้นหรือแสดงออกทันที โดยบุคคลนั้นไม่สามารถควบคุมได้ เพราะเป็นสัญชาตญาณของสิ่งมีชีวิตที่ต้องป้องกันหรือต่อสู้ ปรับตัวให้มีชีวิตรอดปลอดภัย หรือรักษาจิตใจไว้ให้ได้ แต่ในขณะเดียวกัน กลไกนี้เมื่อเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ก็จะติดอยู่ในสภาวะหลอกตัวเอง โทษสิ่งรอบข้าง ไม่ยอมรับความจริง และไม่สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งกลไกป้องกันจิตใจที่เกิดขึ้นกับข้าพเจ้านี้ เป็นการสร้างขอบเขตระหว่างตัวตนภายในและพื้นที่ภายนอก เพื่อบรรเทาความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสถาบันครอบครัวและมายาคติที่ครอบคลุมโครงสร้างทางสังคม การต้องการความอิสระในการใช้ชีวิต โดยมีการนำสัญชาตญาณของหนูเลี้ยงมาเป็นสัญลักษณ์ เปรียบเทียบพฤติกรรม สู่ถึงความเป็นสัตว์สังคม ความเป็นอยู่แบบครอบครัวที่คล้ายมนุษย์ ความคาดหวังผลประโยชน์จากผู้เลี้ยง และการนำสัญลักษณ์ที่แสดงถึงถิ่นที่อยู่อาศัยผ่านการสร้างพื้นผิวบรรยากาศ ค่าน้ำหนัก สะท้อนรูปแบบผลงานศิลปะผ่านกระบวนการภาพพิมพ์ร่องลึก เทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Etching)

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เกิดจากกลไกการป้องกันจิตใจ
2. เพื่อศึกษาทัศนคติในสังคมที่แฝงอยู่ในครอบครัวที่มีผู้หญิง
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ่านกระบวนการภาพพิมพ์ร่องลึก เทคนิคภาพพิมพ์โลหะ

(Etching) ในรูปแบบ 2 มิติ

³วิวัฒน์ ทองเขียว. 2559. มายาคติแห่งอำนาจในสังคมไทย. ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชา ทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวคิดของการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอเรื่องราวความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างตนเองและครอบครัว โดยได้นำหลักจิตวิทยา ‘กลไกการป้องกันตนเอง’ มาปรับใช้ เพื่อจัดการความรู้สึกและอารมณ์ที่ได้รับผลกระทบจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวคิดทางสังคม ค่านิยมของบุคคล และการจำกัดพฤติกรรมของเพศหญิง โครงสร้างทางสังคมนี้ส่งผลต่อสถาบันครอบครัวและได้สร้างความรู้สึกอึดอัดภายในจิตใจ ข้าพเจ้าจึงเลือกบรรเทาความรู้สึกผ่านการใช้กลไกการป้องกันตนเอง โดยนำหนูเลี้ยงมาเป็นสัญลักษณ์เพื่อเปรียบเทียบถึงการถูกเลี้ยงดู การคาดหวัง และการเป็นสัตว์สังคมเหมือนมนุษย์

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

ด้านเนื้อหา จากเรื่องราวที่นำเสนอ ข้าพเจ้าได้นำสัญลักษณ์ของหนูไม้ค ที่มีสัญชาตญาณการเอาตัวรอด การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และสัญชาตญาณการระแวดระวัง เสมือนกับมนุษย์ที่มีสัญชาตญาณเหล่านี้เช่นกัน แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่ใกล้เคียงมนุษย์นั่นคือการอยู่อาศัยเป็นครอบครัว มีการหาที่อยู่อาศัยเพื่อพักพิง และเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ซึ่งนอกจากนี้ข้าพเจ้ายังได้นำ เนื้อหาในเรื่องจิตวิเคราะห์เรื่องกลไกการป้องกันตัว หรือ กลไกทางจิต ของซิกมันด์ ฟรอยด์ มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน

ด้านรูปแบบ มีรูปแบบการสร้างผลงานในรูปแบบ 2 มิติ โดยในตัวของผลงานจะสร้างสรรค์ในรูปแบบเหมือนจริงผสมผสานกับเหมือนจริง มีการใช้แสงและเงาทำให้ภาพเกิดมิติและเหมือนจริงมากขึ้น รวมไปถึงมีการจัดวางองค์ประกอบของผลงานให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น

ด้านเทคนิค เป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ ด้วยกระบวนการภาพพิมพ์โลหะร่องลึก (Intaglio) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างรายละเอียดค่าน้ำหนักแสงเงาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการเทคนิค Hard Ground, Soft Ground, Aquatint และมีการทำแม่พิมพ์สีในบางชิ้นงานตามลักษณะของรูปแบบนั้น ๆ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรคผลงานตามที่ต้องการ

ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์

1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว ข่าวเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวในสังคมไทย หนังสือหรือแหล่งข้อมูลที่มีการพูดถึงหลักจิตวิทยาครอบครัว และสัญชาตญาณของสิ่งมีชีวิต

2. การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองเปรียบเทียบกับข้อมูลจากภายนอก มีการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องของกลไกป้องกันตนในเรื่องของที่มา การเกิดของกลไก และผลลัพธ์จากการใช้กลไกป้องกันตนเอง รวมไปถึงวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยจากแหล่งข่าวและสื่อต่างๆ

3. ปฏิบัติงานออกแบบสร้างสรรค์ เมื่อได้รับแรงบันดาลใจจากภาพร่างแล้ว ข้าพเจ้าถ่ายทอดความรู้สึก อารมณ์ต่างๆ รวมถึงจากการได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์โดยตรง และมีการรวบรวมรูปแบบข้อมูลจากศิลปินที่ชื่นชอบแล้วจึงนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน ข้าพเจ้าถ่ายทอดผ่านเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Etching) เพื่อแสดงถึงแนวความคิดของ ข้าพเจ้าเพื่อให้เหมาะสมกับเทคนิคและเนื้อหาจนเกิดมาเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปินพันธ์

4. สรุปผลการสร้างสรรค์ มีการสรุปผลการสร้างสรรค์ผลงาน

5. ข้อเสนอแนะ

แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์

แหล่งข้อมูลที่ข้าพเจ้านำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน มาจากการค้นคว้าหาข้อมูลเรื่องกลไกการป้องกันตน หรือกลไกการป้องกันทางจิตใจจากสื่อ และจากหนังสือเกี่ยวกับเรื่องของจิตวิทยาต่างๆ รวมไปถึงมีการหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว โครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และสัญชาตญาณของสิ่งมีชีวิต โดยมีการนำประสบการณ์ ความรู้สึกของตนเอง มาเป็นส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดและสร้างสรรค์ผลงาน

บทที่ 2

ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจ

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้รับแรงบันดาลใจจากโครงสร้างทางสังคม และวัฒนธรรม ที่มีอิทธิพลต่อการส่งต่อแนวคิดทางสังคม ค่านิยมของบุคคล และการจำกัดพฤติกรรมของเพศหญิง ทำให้ข้าพเจ้าได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ก่อเกิดเป็นความรู้สึกอึดอัดภายในจิตใจ จึงเลือกจะบรรเทาจิตใจผ่านการใช้กลไกการป้องกันตนเอง จนเป็นที่มาที่ทำให้กลไกการป้องกันจิตใจ เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมากขึ้น

อิทธิพลจากครอบครัว

ครอบครัวเป็นเป้าหมายของบุคลิกภาพและคุณลักษณะของสมาชิก การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครัวเรือนเดียวกัน มีการถ่ายโอนค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ความเชื่อ ความศรัทธาและวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตจากสมาชิกคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง ตลอดจนมีการพักผ่อน สันทนาการ และการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน บรรยากาศ และวิธีการอบรมเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน การเป็นพ่อแบบ-แม่แบบ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งโดยที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวไม่ว่าจะในทางบวกหรือในทางลบได้ค่อยๆ หล่อหลอมพื้นฐานทางบุคลิกภาพและคุณลักษณะทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และจิตใจของสมาชิกในครอบครัวในรูปแบบต่างๆ มีผลต่อโดยตรงต่อการแสดงบทบาททางสังคมของสมาชิกในสถาบันอื่นต่อไป ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางการศึกษาของสังคม ครอบครัวเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ฝึกฝน และอบรมให้สมาชิกได้เรียนรู้ระเบียบสังคมหรือการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ทั้งอย่างเป็นทางการ (Formal) และ ไม่เป็นทางการ (Informal) สร้างคุณภาพชีวิต คุณลักษณะต่างๆ ที่บ่งชี้ถึงลักษณะของชีวิตที่มีคุณภาพข้างต้นนี้ ครอบครัวจะเป็นสถาบันที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดขึ้นกับชีวิตของสมาชิกในครอบครัวได้ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานในการพัฒนาสังคม สถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคมและชุมชน เช่นเดียวกับสถาบันทางสังคมอื่นๆ⁴

วัฏจักรของการเกิด การเติบโต เข้าสู่วัยเรียน วัยทำงาน วัยแต่งงาน วัยเลี้ยงดูลูกของตนเอง วัยดูแลพ่อแม่เมื่อแก่ชราลง สอนและฝึกให้ทุกคนต้องมีบทบาทหน้าที่ในฐานะต่างๆ ในครอบครัว หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การเข้าไปมีบทบาท ภาระหน้าที่และมีความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกของชุมชนหรือ

⁴รุ่งนภา ภาวภูตานนท์. (2552). การขัดเกลาทางสังคม [ออนไลน์]. สืบค้น 1 ตุลาคม 2566, เข้าถึงได้จาก [https://](https://www.gotoknow.org/posts/259627)

สังคมนั้นๆ ครอบครัวเป็นหน่วยวางรากฐานการปกครองในระดับต่างๆ ครอบครัวทำหน้าที่ปฐมนุรักษ์ที่สำคัญที่สุดคือการให้กำเนิดเด็ก ให้การเลี้ยงดูผู้เยาว์ ให้การศึกษา สร้างคนให้รู้จักระเบียบสังคม ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังรับไว้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพสังคมของชนกลุ่มนั้น

เด็กที่เกิดและเจริญเติบโตมาจากครอบครัวแบบใด ย่อมได้รับการถ่ายทอดแนวความคิด เจตคติและพฤติกรรมต่างๆ ตีตมาจากครอบครัวเดิมไม่มากนักน้อย และนำไปปฏิบัติในสังคมที่เขาอยู่อาศัย เช่นเดียวกันกับข้าพเจ้าที่ได้รับการถ่ายทอดแนวความคิด เจตคติ และพฤติกรรมต่างๆ จากครอบครัว ทุกสิ่งหล่อหลอมเป็นตัวตนของข้าพเจ้า ทั้งพฤติกรรม การใช้ชีวิต ความเชื่อ ทักษะที่มีต่อสังคม โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ล้วนมีอิทธิพลต่อการส่งต่อแนวคิดทางสังคม ค่านิยมของบุคคล ซึ่งข้าพเจ้าได้รับผลจากโครงสร้างทางสังคมและการถ่ายทอดแนวคิดเหล่านี้เช่นกัน

อิทธิพลจากสังคมและสภาพแวดล้อม

ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะสังคมในประเทศไทยหรือต่างประเทศต่างก็มีข่าวสารและสื่อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวมากมาย เป็นทั้งสื่อในเชิงบวกหรือด้านที่ดี อาทิเช่น ข่าวครอบครัวที่ส่งเสริมลูกในเรื่องของการศึกษา ข่าวเด็กที่มีความสามารถที่ได้รับการยกย่องในสังคม หรือ ข่าวบุคคลในครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งที่กระทำความดีและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับครอบครัวและสังคม นอกจากนี้สื่อในเชิงบวกแล้ว ก็ยังมีสื่อในเชิงลบหรือด้านที่ไม่ดีเช่นกัน ซึ่งในปัจจุบันมีให้เห็นเป็นอย่างมากในสังคม และข่าวสารในเชิงลบก็มีมากกว่าเชิงบวกเช่นกัน อาทิเช่น ข่าวการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในครอบครัว ข่าวการทำร้ายร่างกายลูก หรือลูกทำร้ายพ่อแม่ ข่าวขู่สาวหรือปัญหาหม้อที่สามที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งพื้นฐานของการเกิดปัญหาต่างๆ มาจากพื้นฐานความมั่นคงในสถาบันครอบครัว และพฤติกรรมเฉพาะตนของบุคคลในครอบครัว หากพื้นฐานครอบครัวมีความอ่อนแอ ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมและสภาพจิตใจ ก็ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาได้ ทั้งนี้พฤติกรรมที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว อาจไม่ได้เกิดจากสมาชิกในครอบครัวเพียงคนเดียว แต่เป็นได้จากสภาพแวดล้อมสภาพจิตใจ และอุปนิสัย ที่แตกต่างกันหรือเหมือนกันของคนในครอบครัว จึงนำมาสู่แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) หรือเรียกได้อีกชื่อหนึ่ง คือ Psychodynamic เป็นทฤษฎีที่อธิบายพฤติกรรมก้าวร้าวโดยอาศัยหลักจิตวิทยา ฟรอยด์อธิบายว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด ซึ่งความก้าวร้าวนี้ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกับความต้องการทางเพศ ซึ่งเป็นความต้องการทางร่างกายของมนุษย์โดยธรรมชาติ ต้องการการระบายออก ซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวถูกจัดอยู่ใน ID หรือสัญชาตญาณดิบ ซึ่งหนทางการระบายออกสามารถทำได้ แต่ต้องอยู่ในขอบเขตที่สังคมรับได้ เช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย เป็นต้น ซึ่งหากมีการระบายความก้าวร้าวออกมาในรูปแบบที่สังคมรับไม่ได้ เช่น การอาละวาด ทำร้ายร่างกายตนเอง หรือผู้อื่น ก็จะส่งผลต่อการก่ออาชญากรรมในที่สุด⁵

อีกหนึ่งทฤษฎีหลักที่เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ผลงาน นั่นคือ กลไกการป้องกันตนเอง (Defense Mechanisms) ในการดำเนินชีวิตประจำวันของเรานั้น ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงปัญหาหรือความขัดแย้งได้ และเพื่อที่จะช่วยให้เราสามารถจัดการกับอารมณ์ทางลบและความเครียดที่เกิดขึ้นหลายคนก็ได้ใช้วิธีจัดการกับปัญหาที่เรียกว่า กลไกการป้องกันตนเอง

กลไกทางจิต (Defense Mechanism) หรือกลไกการป้องกันตนเอง เป็นกลไกการป้องกันตนเองของบุคคลและเป็นวิธีช่วยลดความเครียด ความกังวลใจ ความคับข้องใจ ความขัดแย้งในใจ ในสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย ทำให้บุคคลสามารถปรับตนเองหรือปกป้องตนเองให้อยู่

⁵มาโนช หล่อตระกูล. (2554). *ทฤษฎีจิตวิเคราะห์* [ออนไลน์]. สืบค้น 1 ตุลาคม 2566, เข้าถึงได้จาก [https://](https://www.rama.mahidol.ac.th/ramamental/sites/default/files)

ในภาวะปกติไม่รู้สึกรู้สึกว่าถูกคุกคาม อีกทั้งเพื่อเป็นการป้องกันความแปรปรวนของสภาพจิตใจของตนเอง ทว่าในอีกแง่หนึ่ง กลไกนี้ก็อาจทำให้ผู้ใช้มีอาการหนีความจริงหรือหลอกตัวเองได้เช่นกัน

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาวิเคราะห์ ได้กล่าวถึงกลไกการป้องกันตนเองว่าเป็นวิธีที่จะช่วยบรรเทาปัญหาได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น แต่จะไม่ได้ช่วยให้เราแก้ปัญหาที่สาเหตุ เปรียบเสมือนการใส่ยาแก้ปวดที่อาจจะทำให้เราหายปวดหลังได้ชั่วคราว แต่ยาที่ใช้นั้นก็ไม่ได้ไปรักษาที่สาเหตุของการปวดหลัง ดังนั้นแม้ว่าการใช้กลไกการป้องกันตนเองจะมีประโยชน์อยู่บ้าง และเป็นพฤติกรรมปกติที่ผู้คนมักใช้กันอยู่ทั่วไปเราก็ไม่ควรจะใช้มากจนเกินไป เพราะจะทำให้เราเป็นคนที่ต้องป้องกันตนเองอยู่ตลอดเวลา และเริ่มหลุดออกจากโลกแห่งความเป็นจริงไป เพราะเราไม่ได้มองและแก้ปัญหาที่สาเหตุแต่กลับมีพฤติกรรมที่ทำให้เราหลีกเลี่ยงปัญหาเพื่อให้เกิดความสบายใจเพียงชั่วคราวเท่านั้น อาทิเช่น การปฏิเสธความจริง การฉวยสะท้อน การแสดงปฏิกิริยาตรงกันข้าม การหลีกเลี่ยงหรือถอนตัว เป็นต้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตของมนุษย์ทุกคนรวมถึงตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานเช่นกัน จึงนำหลักจิตวิทยานี้มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อบรรเทาความรู้สึกด้านลบที่เกิดขึ้นจากปัญหา จากสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง⁶

กลไกทางจิตมีความสำคัญอย่างมากในแนวคิดและทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) กลไกทางจิตทำงานภายใต้จิตไร้สำนึก มีหน้าที่ป้องกันบุคคลจากความวิตกกังวลต่ออันตรายที่เกิดจากแรงผลักดันทางเพศหรือแรงผลักดันความก้าวร้าวที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ในวัยทารกคนเราไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องอาศัยการแสดงความต้องการให้บุคคลอื่นรับรู้จึงก่อให้เกิดความคับข้องใจ เมื่อเติบโตขึ้น แม้จะสามารถช่วยเหลือตนเองได้แต่ก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ทั้งหมด ด้วยข้อจำกัดของสังคมและวัฒนธรรม การขัดเกลาทางสังคมทำให้เกิดการเรียนรู้ข้อห้ามต่าง ๆ ส่งผลให้มนุษย์เกิดความคับข้องใจเช่นเดียวกัน เมื่อมนุษย์ถูกคุกคามจากอันตรายภายนอกหรือความขัดแย้งทางเพศ และก้าวร้าวภายใน (Internal Sexual and Aggressive Conflicts) มนุษย์จะเกิดความวิตกกังวล ซึ่งเป็นสัญญาณเตือนอันตรายจากภายใน หากไม่สามารถจัดการได้จะเกิดความวิตกกังวลหรือความรู้สึกทางลบต่างๆ อาทิเช่น การเก็บกด การอ้างเหตุผลเข้าข้างตนเอง การปฏิเสธความจริง การหลีกเลี่ยงและการถอนตัว เป็นต้น มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีกลไกทางจิตเพื่อใช้ในการปรับสมดุลทางจิตใจ

⁶สิรินทรทิพย์ มณีรัตน์. (2561). จิตใต้สำนึกตามแนวทางของ Sigmund Freud [ออนไลน์]. สืบค้น 1 ธันวาคม

2566, เข้าถึงได้จาก <https://thaihypnosis.com/SigmundFreud>

อิทธิพลจากพฤติกรรมสัตว์เลี้ยง

สัตว์ทุกชนิดล้วนมีพฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด การกระทำต่างๆ แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นพฤติกรรมที่ได้มาจากกรรมพันธุ์ ซึ่งสัตว์สามารถแสดงออกได้โดยไม่ต้องเรียนรู้มาก่อน เนื่องจากมีแบบแผนเดียวกัน ไม่ค่อยมีการปรับเปลี่ยนโดยการเรียนรู้ มีลักษณะเฉพาะของแต่ละสายพันธุ์ ซึ่งพฤติกรรมของสัตว์เลี้ยงนั้นแตกต่างออกไป แม้จะเป็นสัตว์เหมือนกัน แต่สัตว์ที่ถูกลำเลียงสามารถเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อให้เข้ากับมนุษย์ได้ มนุษย์นำสัตว์ที่เชื่อว่าสามารถฝึกฝนเรียนรู้พฤติกรรมและเชื่อฟังได้ มาเลี้ยงเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ทั้งจากความชอบ ความรัก รวมไปถึงการสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเอง

หนูไมค์

หนูไมค์เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำพวกสัตว์ฟันแทะ (Rodents) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mus Musculus* หรืออีกชื่อคือ หนูหริ่งบ้าน เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและเป็นสัตว์ชนิดเดียวกันกับหนูบ้านขนาดเล็ก (Common house mouse) ไม่มีขนปกคลุมบริเวณหางแต่จะเป็นขนอ่อนขึ้นอยู่ประปราย เท้าหน้ามี 4 นิ้ว เท้าหลังมี 5 นิ้ว หูมีขนาดใหญ่ ตากลมโต มีความว่องไว ปีนป่ายเก่ง น้ำหนักเฉลี่ยประมาณ 40-50 กรัมเมื่อโตเต็มที่ หนูไมค์เป็นสัตว์เลี้ยงที่คนเอามาเลี้ยงกว่าพันปี แต่ปัจจุบันในไทยส่วนมากจะถูกเลี้ยงให้เป็นอาหารรู่เลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ หรือใช้ในห้องทดลอง ซึ่งจะสะอาดกว่าไมค์ตามตลาดมาก หนูชนิดนี้จึงเป็นที่นิยมใช้เป็นสัตว์ทดลองและอาหารสัตว์อื่น

ภาพที่ 1 ภาพหนูไมค์

ที่มา: เว็บไซต์ <https://nlac.mahidol.ac.th>

แม้ว่าจะเป็นสัตว์ที่เพาะพันธุ์ง่ายและมีราคาถูกจนไม่มีใครสนใจ แต่หนูไมค์ก็เป็นสัตว์เลี้ยงที่ชนิดหนึ่งการเลี้ยงไม่ยุ่งยากมาก สนใจคนและสิ่งแวดล้อมรอบกรงพอสมควร แต่ไม่ถึงขนาดจะตอบสนองกับคนได้มากมายเหมือนหนูแรท ตัวเล็ก ทำให้หาภาชนะใส่ได้ง่าย ไม่ต้องใช้ทรายอาบน้ำ และเป็นสัตว์กลางวัน จึงเป็นสัตว์ที่สุขภาพดีและชุกชนตลอดเวลา อยู่หนึ่งได้ไม่เกินนาที ไม่เสียงดัง การใช้มือยื่นอาหารให้มันกินจะทำให้มันคุ้นเคยกับเรามากขึ้น ความที่ว่าหนูไมค์เป็นสัตว์ที่ถูกล่าในธรรมชาติและไม่ค่อยได้พบปะกับคนมากในกรณีที่น่ามาเพาะเลี้ยงเป็นอาหารสัตว์ ดังนั้นจึงต้องใช้เวลาพอสมควรกว่าหนูจะไวใจคนและไม่วิ่งหนี บางตัวก็ใช้เวลาไม่กี่วันในขณะที่บางตัวใช้เวลาเป็นเดือนความที่ว่าหนูไมค์เป็นสัตว์สังคม และแทบจะไม่เคยอยู่ตัวเดียวในธรรมชาติ ดังนั้นจึงต้องเลี้ยงหนูอย่างน้อยสองตัวต่อกรง ยกเว้นหนูตัวผู้ที่บางครั้งจะกัดกันเมื่อโตขึ้น มิฉะนั้นหนูไมค์จะรู้สึกเครียดมาก และมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การแทะไม่หยุด ทำอย่างเดิมซ้ำตลอดเวลา ขี้ระแวง กัด ฯลฯ⁷

หนูทุกชนิดเป็นสัตว์ที่รักสะอาดเช่นเดียวกับสัตว์ชนิดอื่นๆ แต่บริบททางสังคมทำให้หนูต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สกปรก ต่างจากหนูเลี้ยงที่ถูกเลี้ยงดูอย่างดี มีพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับมนุษย์หรือผู้ที่เลี้ยงดูตนเอง แต่การถูกนำมาเป็นสัตว์เลี้ยงนั้นก็เพื่อการหาผลประโยชน์ของผู้เลี้ยงเอง หนูไมค์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีมายาวนานแต่ในปัจจุบันถูกนำมาใช้ในเชิงการตลาด หรือการใช้ประโยชน์ต่อสัตว์เลี้ยงสัตว์อื่น เช่นเดียวกับมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมและมีอยู่มายาวนาน แต่ก็ถูกใช้หรือมีชีวิตอยู่เพื่อประโยชน์ของผู้อื่นหรือผู้ที่อยู่เหนือการควบคุมในโครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรม การเหยียบย่ำหนูไมค์มาเป็นสัญลักษณ์เชิงเปรียบเทียบกับมนุษย์ก็เพื่อสื่อถึงวิถีชีวิตที่มีความคล้ายกัน ทั้งสัญชาตญาณการเอาตัวรอดจากภัยอันตราย วิถีชีวิตการเป็นสัตว์สังคม และการคาดหวังผลตอบแทนจากการเลี้ยงดู

⁷หนูไมค์ [ออนไลน์]. สืบค้น 26 ธันวาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://ezpetbasic.blogspot.com>

อิทธิพลจากศิลปกรรม

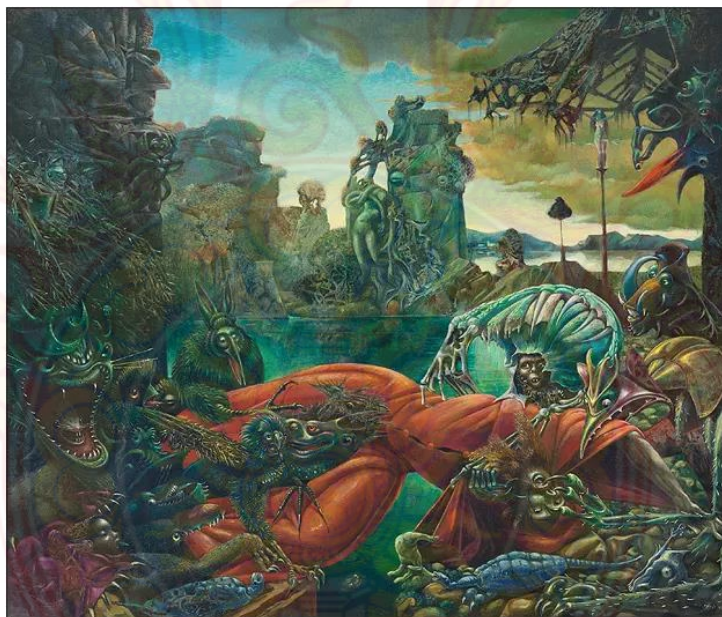
ข้าพเจ้าได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่อยู่อาศัยของข้าพเจ้าและจากผลงานของศิลปิน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุน และเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าตามแนวความคิดจากประสบการณ์ ผลกระทบที่ได้รับของโครงสร้างทางสังคม ค่านิยม และการสร้างกลไกป้องกันตนเอง จึงทำให้ข้าพเจ้าค้นคว้าหาแรงบันดาลใจมุมมองจากศิลปินที่มีแนวความคิดเกี่ยวกับสังคมที่ตรงกับแนวความคิดหรือเรื่องราวที่ข้าพเจ้านำเสนอเพื่อนำมาปรับหรือต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงานผ่านกระบวนการเทคนิคที่ข้าพเจ้าศึกษาค้นคว้าออกมาเป็นผลงานตามความรู้สึกและรูปแบบเฉพาะตน

มัคส์ แอนส์ (Max Ernst)

(2 เมษายน ค.ศ. 1891 – 1 เมษายน ค.ศ. 1976)

มัคส์ แอนส์ เป็นศิลปินชาวเยอรมัน ผู้บุกเบิกงานด้านลัทธิเหนือจริงและจิตตาตา ที่มาของแนวความคิดและผลงานทางด้านศิลปะของแอนส์มีความเกี่ยวพันร่วมกับขบวนการกลุ่มดาดา เป็นลัทธิหรือกระแสความเคลื่อนไหวทางศิลปะที่เกิดขึ้นในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับศิลปะในลัทธิเหนือจริง (surrealism) ลักษณะโดยรวมของกลุ่มดาดานั้นจะมีน้ำหนักไปในแนวทางต่อต้านสังคมและกฎเกณฑ์ความงามของศิลปะแบบเดิม ๆ ซึ่งเคยเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป จวบจนถึงยุคของ เซอร์เรียลิสม์คือจากแนวความคิดที่จะขุดรากถอนโคนศิลปะแบบเดิมที่มีมาก่อนหน้านี้มาเป็นการเน้นถึงบางสิ่งบางอย่างที่อยู่ในจิตใจแฝงไว้ ข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลทางด้านรูปแบบการใช้สี การสร้างพื้นผิว และการสร้างผลงานแนวเหนือจริงของศิลปิน รวมไปถึงแนวคิด เรื่องราวและเนื้อหาที่ศิลปินนำเสนอผ่านผลงาน และกลวิธีการสร้างผลงานของศิลปินที่แตกต่างจากศิลปินคนอื่นๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอ จึงได้รับมาเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานของข้าพเจ้า

ภาพที่ 2 ผลงานของ มัคส์ แอนส์

ชื่อผลงาน : The temptation of St. Anthony

เทคนิค : Painting

ขนาด : 108 × 128 cm.

ที่มา : เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2566, เข้าถึงได้จาก

https://arthive.com/artists/64891~Max_Ernst

คณากร คชาชีวะ (อนุพงษ์ คชาชีวะ)

เป็นศิลปินที่โดดเด่นในเรื่องของรูปแบบผลงานและเทคนิควิธีการทำงาน ข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลทางด้านกระบวนการทำงาน และหลากหลายผลงานของศิลปินข้าพเจ้าได้นำมาเป็นอิทธิพลในด้านการใช้สัญลักษณ์ (Symbol) โดยการใช้รูปสัญลักษณ์ในลักษณะต่างๆ รวมไปถึงการตัดทอน นำมาสื่อความหมายในผลงานของข้าพเจ้า ผลงานของศิลปินมีแนวความคิดเพื่อแสดงถึงบริบทของชีวิต วิญญาณดั้งเดิมของคนไทยในกิจกรรมทางการเกษตร ซึ่งเป็นเหมือนชีวิต การดำรงชีพ ร่างกายเหมือนแผ่นดิน พื้นน้ำเหมือนภาษาที่กักเก็บทุกสิ่งในธรรมชาติ อีกนัยหนึ่งก็คือพลังแอบแฝงอยู่ในตัวคน ในเกษตรกรที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ลงบนพื้นแผ่นดิน และสิ่งที่ต่อบอกกลับมาก็คือความสมบูรณ์ในชีวิต⁸

ภาพที่ 3 ผลงานของ คณากร คชาชีวะ

ชื่อผลงาน : อุข้าว อุน้ำ หมายเลข 1

เทคนิค : Etching

ขนาด : 126 x 165 cm.

ที่มา : ศูนย์บริการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ

⁸อัจฉรวาตี สุตประเสริฐ. 2545. ศูนย์บริการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ. 48, 35

สุรพงษ์ สมสุข

เป็นศิลปินที่มีการสร้างรูปแบบผลงานและกระบวนการที่เฉพาะตัว ข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลทางด้านองค์ประกอบและทัศนธาตุ การสร้างพื้นผิวในผลงาน การหาความหมายจากสัญลักษณ์ต่างๆ รวมไปถึงแนวคิดที่เกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคมของศิลปินที่มีผลต่อการนำมาสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า โดยศิลปินมีแนวความคิดที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงการแก่งแย่งแข่งขัน การเอาตัวรอดบนความไม่มั่นคงไม่แน่นอนของวิถีชีวิตในเมืองใหญ่ ที่ผู้คนหลากหลายศาสนาและความเชื่อหลากหลายปรัชญาในการดำรงอยู่ของชีวิต แตกต่างทางฐานะและโอกาสทางสังคม ได้เข้ามาอยู่รวมขณะตากรรมเดียวกัน ด้วยการใช้รูปทรงของคนออกแบบและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ในรูปของตุ๊กตาล้มลุกประกอบกับการสวมใส่หน้ากากหลากหลายหน้า เพื่อบอกกล่าวถึงวิถีชีวิตมนุษย์ที่ต้องดิ้นรนต่อสู้อยู่บนความไม่มั่นคง และต้องสวมใส่หน้ากากเข้าหากันอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งใช้รูปทรงประกอบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปทรงของดอกไม้ มีด บันได สมุด หนังสือ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อบอกเล่าเรื่องราวและสร้างความหมายของภาพผลงานให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและเมื่อมนุษย์จะเลิกสิ่งเหล่านี้ได้ความสุขของมวลมนุษยชาติก็จะยังเกิดขึ้น

ภาพที่ 4 ผลงานของ สุรพงษ์ สมสุข

ชื่อผลงาน : มนุษย์เมืองผู้ชาย - ผู้หญิง หมายเลข 1

เทคนิค : Etching

ขนาด : 150 x 240 cm.

ที่มา : เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก

[http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.](http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home)

บทที่ 3

ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์

ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ขึ้นจากการนำประสบการณ์และความรู้สึกของข้าพเจ้าที่มีต่อสถาบันครอบครัว โดยได้นำหลักจิตวิทยาการป้องกันตนเองมาปรับใช้ เพื่อจัดการความรู้สึกและอารมณ์ที่ได้รับผลกระทบจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้ข้าพเจ้าได้รวบรวมศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งที่อยู่อาศัยที่ข้าพเจ้าได้เติบโตมาและจากสื่อต่างๆ รวมถึงนำกลไกการป้องกันตนเองมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ข้าพเจ้าได้เก็บเกี่ยวเรื่องราวผ่านประสบการณ์การศึกษาข้อมูลแนวคิดของสังคม และกลไกการป้องกันตนเอง จึงทำให้ข้าพเจ้านำมาสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ชุดนี้

ขั้นตอนประมวลความคิดที่มาจากแนวคิดและแรงบันดาลใจ

ข้าพเจ้าเล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้ชีวิตร่วมกันในครอบครัว ที่มีปัญหาและความขัดแย้งเกิดขึ้นจากพฤติกรรมและการกระทำของสมาชิกในครอบครัว จึงเกิดการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้ ซึ่งมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเกิดจากการสัมผัสจากประสบการณ์และความรู้สึกของข้าพเจ้าที่มีต่อครอบครัว เป็นเรื่องราวที่ได้มาจากอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัวที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมในครอบครัว สังคม สื่อข่าว และสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่พบเจอในชีวิตประจำวัน ผลงานของข้าพเจ้ามีทั้งรูปทรงที่เหมือนจริงตามสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิต แต่มีการนำเสนอเรื่องราวที่ขัดกับหลักความจริงของธรรมชาติ โดยใช้ลายเส้นที่ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ขึ้นมาเป็นตัวแทนของอารมณ์และความรู้สึก มาเป็นสัญลักษณ์การถ่ายทอดมวลความรู้สึกต่างๆ มีการสร้างสรรค์ตัดทอนมุมมองที่เกิดจากความเป็นจริง อาทิเช่น โครงสร้างของหิน โพรง วัตถุตามธรรมชาติ และบรรยากาศท้องฟ้า เพื่อใช้แทนคำสัญลักษณ์ของถิ่นที่อยู่อาศัย วัตถุทางธรรมชาติแต่ละชนิดเปรียบเสมือนวัสดุที่ใช้ในการสร้างที่อยู่อาศัย บรรยากาศในมุมมองต่างๆ แสดงออกถึงบริบทเชิงพื้นที่และอารมณ์ความรู้สึก แสดงถึงความเพื่อฝัน บรรยากาศที่เรียบง่ายขัดกับบริบทโครงสร้างที่มีความซับซ้อนและหนักอึ้ง ข้าพเจ้าจึงได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้เพื่อบอกเล่าถึงความรู้สึกส่วนลึกภายในจิตใจที่มีต่อครอบครัว ที่อาจมีในหลากหลายครอบครัวในสังคมไทยเช่นกัน

ขั้นตอนการประมวลความคิดที่แสดงออกทางรูปธรรม

ด้านเนื้อหา การศึกษาทฤษฎีกลไกป้องกันจิตใจ ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับมนุษย์มากขึ้น โดยมีการนำลักษณะของกลไกแต่ละประเภทมาวิเคราะห์ร่วมกับประสบการณ์ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวข้าพเจ้า มาปรับใช้ในการค้นหาสัญลักษณ์แทนตัวตน และความรู้สึกที่เกิดขึ้นในอารมณ์ของภาพที่สะท้อนสิ่งแวดล้อม ของที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ข้าพเจ้าจึงสร้างสรรค์ผลงานให้แสดงออกถึงการถ่ายทอดกลไกการป้องกันของคนในสังคม เพื่อแสดงปัญหาความไม่เข้าใจกัน พฤติกรรมที่ทำให้เกิดกลไกการป้องกันตนเองถูกใช้งานจนส่งผลด้านลบ ต่อผู้กระทำและถูกกระทำ นำไปสู่ปัญหาและความขัดแย้งในครอบครัวที่รุนแรงได้

ด้านรูปแบบ การสร้างรูปแบบในผลงานของข้าพเจ้ามีทั้งการนำสถานที่อยู่อาศัยแต่ไม่ตายตัวของสัตว์และสิ่งมีชีวิตที่ต้องการที่หลบภัยมาใช้ เช่น รูปทรงของถ้ำ รู โพรง คัดแปลงให้อยู่รวมเป็นหนึ่งกับที่อยู่อาศัยที่มีลักษณะเชิงสถาปัตยกรรม โครงสร้างบ้านในปัจจุบัน เช่น ฝาผนังบ้าน พื้นไม้ พรม เป็นต้น ทำให้เกิดการผสมผสานเรื่องราวของสถานที่อยู่อาศัยแบบดั้งเดิมกับแบบปัจจุบัน

อีกหนึ่งรูปทรงสำคัญที่ข้าพเจ้านำมาเป็นรูปทรงที่ข้าพเจ้านำมาเป็นสัญลักษณ์สำคัญคือ หนูเลี้ยง โดยทั่วไปไม่ว่าจะสัตว์สายพันธุ์ใดหรือแม่แต่มนุษย์ต่างก็มีวิถีชีวิต และมีพฤติกรรมการปกป้องตนเองและระแวดระวัง เนื่องจากหนูเป็นสัตว์สังคมเช่นเดียวกับมนุษย์ มีการดำรงอยู่เป็นครอบครัว มีพฤติกรรมการป้องกันตนเอง รักสะอาดเช่นเดียวกับมนุษย์หรือสัตว์บางสายพันธุ์ โดยเฉพาะหนูเลี้ยงที่ข้าพเจ้านำมาเป็นสัญลักษณ์ในผลงาน เปรียบเสมือนตัวข้าพเจ้า และเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็มีเหตุผลที่ทำให้เกิดกลไกการป้องกันตัวตนตามสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ข้าพเจ้าจึงหยิบยกพฤติกรรมและวิถีชีวิตของหนูเลี้ยงมาสร้างสรรค์เปรียบเสมือนกับมนุษย์ที่ต่างต้องมีคู่ มีครอบครัว และมีสังคม

ทัศนธาตุ

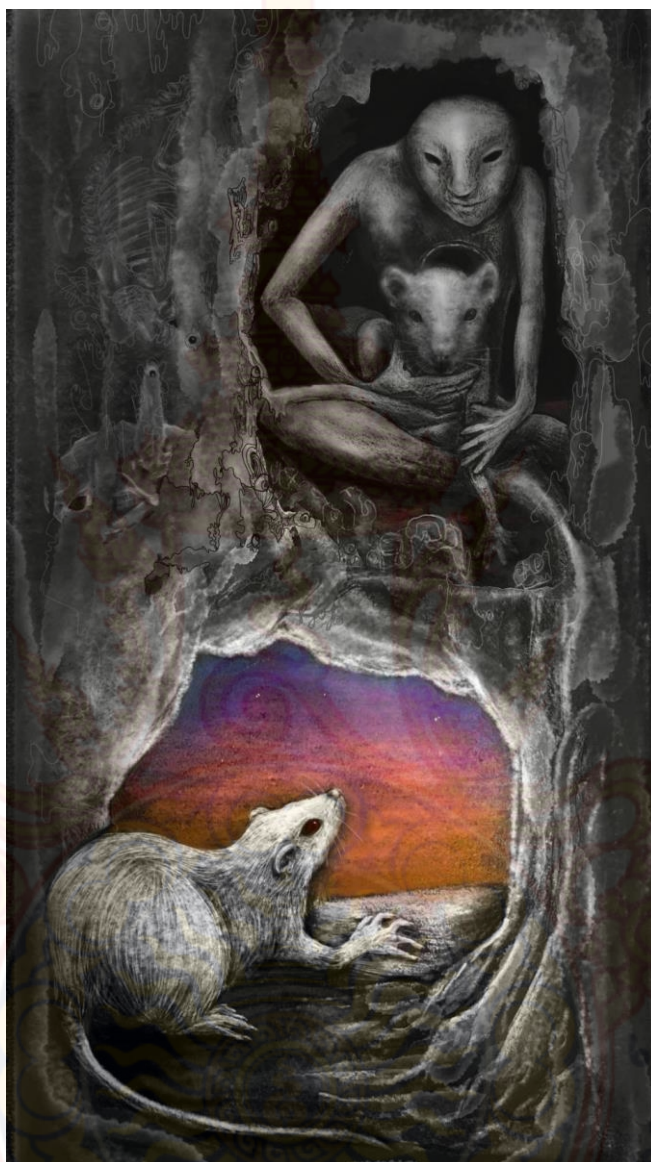
เส้นที่เกิดขึ้นในผลงาน มีเพื่อใช้แทนค่าให้รูปทรงต่างๆ และสร้างตามจังหวะของวัตถุ รวมไปถึงการสร้างเส้นเพื่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกตามรูปทรงที่นำมาแสดง เช่น เส้นตรง เส้นนอน เส้นเฉียง เส้นหยัก และเส้นบิดเบี้ยวที่ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ให้เกิดมิติต่างๆ โดยเส้นที่นำมาใช้ แทนการสร้างอารมณ์ความรู้สึก ผ่านเส้นในลักษณะต่างๆ ที่มีการลากจนเกิดลวดลายที่ให้ความรู้สึกแตกต่างกันไป

สีและน้ำหนัก สีในผลงานประกอบด้วย สีดำ สร้างน้ำหนักในรูปทรงต่างๆ ที่ชัดเจน ทั้งแสงและเงา ระยะด้านหน้าและระยะที่ลึกลงไป ให้อารมณ์ของวัตถุที่มีความแข็ง มีมวล มีผิวสัมผัสที่หยาบและเรียบ ภายนอกมีความแข็งแรงแต่ภายในกลวง นอกจากสีดำ ในบางชิ้นงานข้าพเจ้าได้ใช้สีอื่นๆ เพื่อนำมาสร้างบรรยากาศในงาน และมีการใช้สีแทรกเข้าไปตามความแตกต่างกันของเนื้อหาและแนวความคิด เพื่อเพิ่มบรรยากาศ แสงเงา และมีมิติ ให้กับวัตถุนั้นๆ

พื้นผิว ข้าพเจ้าได้สร้างพื้นผิวในงานจากการนำวัสดุต่างๆ ที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อหน้าแม่พิมพ์ อาทิเช่น การทำวานิชน้ำ โดยใช้น้ำมันสน ทินเนอร์ และละอองน้ำ จะได้พื้นผิวในลักษณะวงกลมเล็กๆ ที่ซ้อนกันไปตามปริมาณของละอองน้ำที่ฉีดลงไป การใช้สีอะคริลิก โดยนำสีอะคริลิกผสมน้ำใน ปริมาณที่พอดีกันและนำไปทาลงบนพื้นที่หน้าแม่พิมพ์ที่ต้องการให้เกิดพื้นผิวนั้น การใช้ทินเนอร์หยด ลงไปบนหน้าแม่พิมพ์ก็สามารถทำให้เกิดลวดลายใหม่ รวมไปถึงการใช้กระดาษสามารถสร้างผลงานใน ลักษณะของการทำ ซินคอลล (Chine Colle) ซึ่ง Chine คือ กระดาษชนิดหนึ่งที่มีเนื้อสีนวล ผิว เนียนบางมาก สามารถนำมาปะติดด้วยกาวน้ำลงบนกระดาษภาพพิมพ์ ก่อนที่จะนำไปพิมพ์ภาพทับ เพื่อให้ได้น้ำหนักของพื้นที่สี ที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้วิธีดังกล่าวสามารถเกิดพื้นผิวได้จากการที่นำไป กัดกรดทองแดงตามเวลาและน้ำหนักที่ตั้งไว้ เมื่อพิมพ์ออกมาจะได้พื้นผิวตามที่ต้องการ

ภาพร่างผลงานระยะก่อนหัวข้อศิลปนิพนธ์
ภาพร่างผลงานระยะก่อนหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 5 ภาพร่างผลงานระยะก่อนหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพร่างผลงานระยะก่อนหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 6 ภาพร่างผลงานระยะก่อนหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

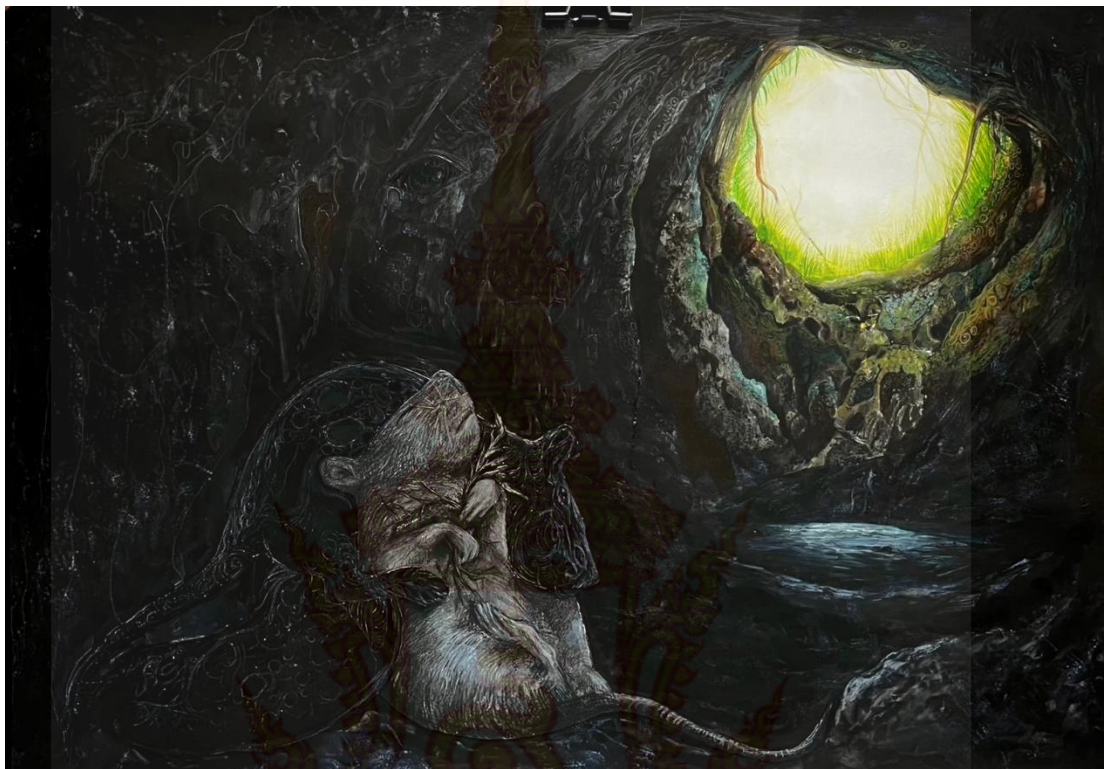
ภาพร่างผลงานระยะก่อนหัวข้อศิลปินพันธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 7 ภาพร่างผลงานระยะก่อนหัวข้อศิลปินพันธ์ ชั้นที่ 3

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพร่างผลงานระยะก่อนหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 4

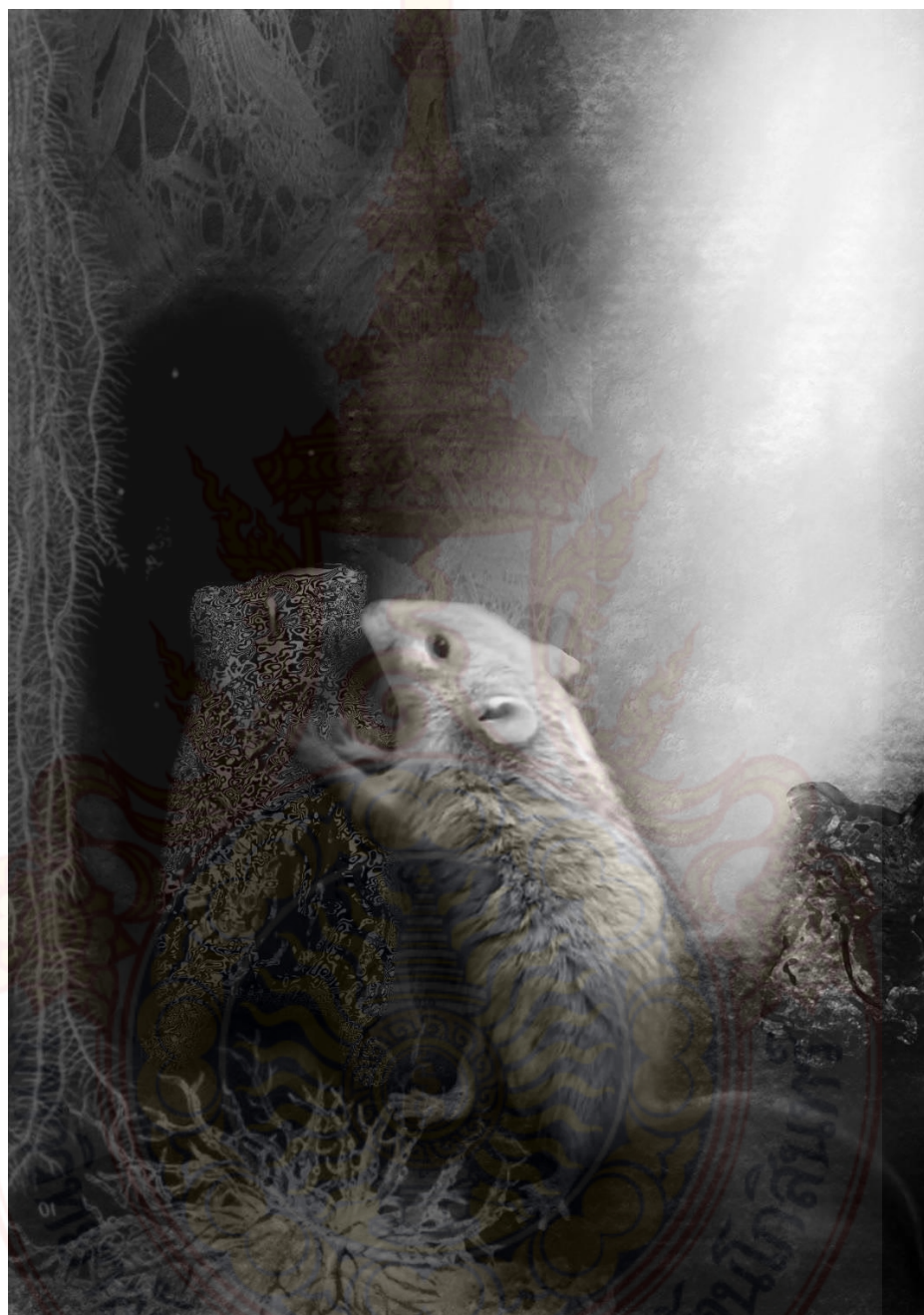

ภาพที่ 8 ภาพร่างผลงานระยะก่อนหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 4

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพร่างผลงานหัวข้อศิลปนิพนธ์
ภาพร่างผลงานหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพที่ 9 ภาพร่างผลงานศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพร่างผลงานหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 10 ภาพร่างผลงานศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพร่างผลงานหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 11 ภาพร่างผลงานศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 3

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพร่างผลงานหัวข้อศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 4

ภาพที่ 12 ภาพร่างผลงานศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 4

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน กระบวนการภาพพิมพ์โลหะ

การลำดับขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานตามแนวคิด ได้ถ่ายทอดผลงานในเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ จึงขอยกตัวอย่างในกรณีตัวอย่างที่ชัดเจนและสมบูรณ์ ชื่อภาพ Denial of reality ปีที่สร้าง 2566 ขนาด 55x81 cm. ซึ่งมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

1.	เพลททองแดง	Copper Scheet
2.	วานิชดำ	Varnish
3.	กรดเฟอร์ริคคลอไรด์	Ferric Chloride Acid
4.	น้ำมันสน	Turpentine
5.	ทินเนอร์	Thinner
6.	ผงเลือดมังกร	Red Dragon
7.	อ่างกัดกรด	Etching bath
8.	สีหมึกพิมพ์ ยี่ห้อ OPI	Etching Ink
9.	น้ำยาล้างจาน	Stain remover
10.	เศษผ้า	Remnant of cloth
11.	กระดาษขรุขระ	Newsprint
12.	กระดาษพิมพ์ (ฟาเบรียโน)	Etching paper (Fabriano)
13.	เหล็กปลายแหลม	Needle
14.	คัตเตอร์	Cutter
15.	ดินสอไฮ เขียนกระฉก	Crayon Pencil
16.	แปรงทาสี-พู่กัน	Paintbrush
17.	สีสเปรย์	Spray paint
18.	แท่นพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ	Printing press
19.	เกียง	Trowel
20.	กระดาษลอกกลาย	Tracing paper
21.	ยางปาด	Squeegee
22.	เหล็กกลม	Burnisher
23.	เกลือ	Salt
24.	ซีอิ้วขาว	Soy sauce
25.	น้ำส้มสายชู	Vinegar

26.	เครื่องเป่าลมร้อน	Hair dryer
27.	แป้ง	Powder
28.	ตะไบเหล็ก	Rasp
29.	กระดาษกาวน้ำ	Water masking tape
30.	ผ้าซับใน	Lining cloth

ภาพวัสดุ

1. น้ำมันสน

2. ทินเนอร์

3. น้ำยาล้างจาน

4. เกลือ

5. น้ำส้มสายชู

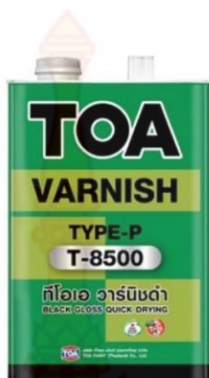
6. ซีอิ๊วขาว

ภาพที่ 13 อุปกรณ์ในล้างแม่พิมพ์

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

7. เพลททองแดง

8. วาณิชดำ

9. สีสเปรย์

10. ผงเลือดมังกร

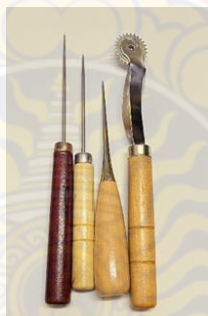
11. กรดเฟอร์ริกคลอไรด์

12. อ่างกักกรด

13. ดินสอไขเขียนกระจก

14. เหล็กปลายแหลม

15. แปรง-พู่กัน

ภาพที่ 14 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างผลงานบนแม่พิมพ์

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

16. กระดาษพิมพ์ (ฟาเบรียโน)

17. กระดาษปรีฟ

18. กระดาษลอกลาย

19. ผ้าซับใน

20. หมึกพิมพ์ OPI

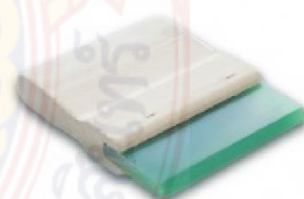
21. แท่นพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ

22. เกียง

23. เครื่องเป่าลมร้อน

24. ยางปาดหมึก

ภาพที่ 15 อุปกรณ์ที่ใช้ในการพิมพ์งาน
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

การสร้างสรรค์ภาพร่าง

การรวบรวมข้อมูล ข้าพเจ้ารวบรวมข้อมูลเรื่องของกลไกการป้องกันตนเอง โดยอ้างอิงจากประสบการณ์ของตนเอง มาสร้างสรรค์ในผลงานแต่ละชิ้น รวมถึงการนำเรื่องราวของตนเองมาเป็นข้อมูล ต้นเหตุของการรวบรวมข้อมูลมาจากประสบการณ์ของตนเอง บุคคลรอบข้างที่มีประสบการณ์เดียวกัน และสื่อข่าวต่างๆ แสดงให้เห็นถึงปัญหา ความไม่เข้าใจกัน พฤติกรรมที่ทำให้กลไกการป้องกันตนเองถูกใช้งานจนอาจส่งผลด้านลบ รวมไปถึงคำพูดและการกระทำของคนในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและสภาพจิตใจของผู้ที่ได้รับ โดยสรุปเป็นการแสดงออกในแนวทางการใช้ตัวตนของสัตว์มาเป็นสัญลักษณ์และให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตของหนูเสมือนกับมนุษย์เป็นภาพร่าง (Sketch)

เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ เมื่อได้รับแรงบันดาลใจจากภาพร่างแล้ว ข้าพเจ้าถ่ายทอดความรู้สึก อารมณ์ต่างๆ รวมถึงจากการได้รับอิทธิพลมาจากการใช้กลไกการป้องกันตนเอง และมีการรวบรวมรูปแบบข้อมูลจากศิลปินที่ชื่นชอบแล้วจึงนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน ข้าพเจ้าถ่ายทอดผ่านเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Etching) เพื่อแสดงถึงแนวความคิดของข้าพเจ้าเพื่อให้เหมาะสมกับเทคนิคและเนื้อหาจนเกิดเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปินพจน์

ขั้นตอนการขยายภาพร่าง

ในส่วนของขั้นตอนการขยายภาพร่าง เริ่มต้นจากการวัดขนาดแบบภาพร่างเพื่อหาขนาดที่จะนำไปขยายตามขนาดของแม่พิมพ์ เมื่อได้ขนาดของภาพแล้วนำแบบไปที่ร้านขยายแบบ หลังจากได้แบบขยายแล้วนำแบบขยายมาลอกลายลงแม่พิมพ์ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนการลอกลายลงบนแม่พิมพ์

ในขั้นตอนของการลอกลาย นำแบบที่ขยายได้ขนาดตามแม่พิมพ์ มาลอกลายลงบนแม่พิมพ์ โดยการลอกลายนั้นใช้ปากกาเขียนตามเส้นรูปทรงของแบบร่าง ซึ่งก่อนจะลอกลายลงแม่พิมพ์ต้องมีการทาวานิชดำลงบนหน้าแม่พิมพ์ก่อน เพื่อให้การลอกลายจากแบบขยายติดลงบนหน้าแม่พิมพ์ หลังจากลอกลายลงบนแม่พิมพ์เสร็จแล้ว ลายเส้นปากกาที่ได้เขียนไว้บนแบบขยายจะขึ้นบนหน้าแม่พิมพ์ที่ทาวานิชดำแล้ว เมื่อนำแบบขยายออกจะเห็นเส้นที่ลอกลายไว้ขึ้นบนหน้าแม่พิมพ์ เสร็จแล้วสามารถเริ่มกระบวนการถัดไปได้

ภาพที่ 16 ขั้นตอนการคัดลอกโครงสร้างลายเส้น

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ขั้นตอนการสร้างแม่พิมพ์ เทคนิคภาพพิมพ์ร่องลึก

ข้าพเจ้าถ่ายทอดผลงานผ่านเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Etching) เพื่อแสดงถึงความคิดผ่านกระบวนการและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานตามแบบของตัวข้าพเจ้าบรรลุตามแนวคิดทางศิลปะ

1. ขั้นตอนการสร้างแม่พิมพ์

1.1 นำภาพร่าง ที่ต้องการ ถ่ายเอกสารขยายพร้อมกลับด้านแบบร่างให้ได้ตามขนาดจริง

1.2 นำแผ่นทองแดงมาผ่านการขัดกระดาษทรายน้ำด้วยเบอร์ 1500 และ 2000 ทำความสะอาดด้วยน้ำและน้ำยาล้างจาน แล้วซับน้ำให้แห้งสนิท

ภาพที่ 17 ขั้นตอนการล้างแม่พิมพ์เพื่อขจัดคราบไขมัน

ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

1.3 ทาวานิชดำที่ผสมกับน้ำมันสนและทินเนอร์ให้เจือจางทาบางๆ ทิ้งให้แผ่นแม่พิมพ์ แห้งสนิท จากนั้นนำแบบภาพร่างที่ขยายกลับด้านมาวางทาบลงบนแผ่นแม่พิมพ์เพื่อร่างภาพลงด้วยการใช้ปากกาถูกลื่นกดตามรอยโครงสร้างหลักของผลงาน

ภาพที่ 18 ขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์

ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

1.4 หลังจากลอกลายลงบนแม่พิมพ์แล้ว จึงสร้างลายเส้น โดยการใช้เหล็กแหลมปลายแหลม ขีดเส้นตามแบบที่ลอกถ่ายไว้ หรือที่เรียกว่าเทคนิคการเขียนเส้นฮาร์ดกราวด์ (Hard ground) หลังจากฮาร์ดกราวด์ตามเส้นเสร็จแล้ว นำแม่พิมพ์ไปแช่ในอ่างที่มีการผสมกรดเฟอร์ริกคลอไรด์ในอัตราส่วน 1:3 (กรดเฟอร์ริกคลอไรด์ 1 กิโลกรัม ต่อ น้ำ 3 ลิตร) โดยการควบคุมระยะเวลาในการกัดกรดการเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 5 นาที 10 นาที และ 15 นาที

ภาพที่ 19 การใช้เหล็กแหลมขีดตามรอยเส้นที่คัดลอกลงแม่พิมพ์โลหะ

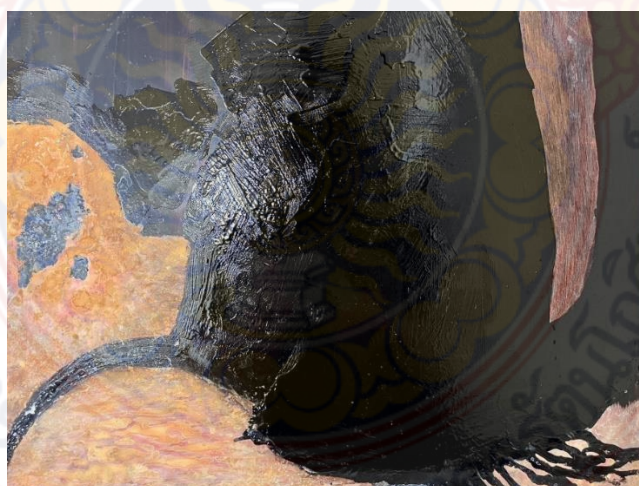
ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

1.4 สร้างพื้นผิวด้วยวิธีการใช้สีพลาสติก ทาลงบนพื้นที่ ที่เราต้องการจะสร้างพื้นผิว หลังจาก นั้นฉีดน้ำบางส่วนให้เนื้อของสีละลายลง แล้วใช้กระดาษขยำซับบางจุดเพื่อให้เกิดพื้นผิว หลังจากนั้น รอให้หน้าแม่พิมพ์แห้งสนิทก็จะเกิดร่องรอยของการสร้างพื้นผิวบนหน้าแม่พิมพ์ สามารถควบคุม น้ำหนักการกัดกรวด ในน้ำหนักแรกของการทำพื้นผิวจะกัดพร้อมกับการทำฮาร์ดกราวด์ (Hard ground) ในรอบ 15 นาทีขึ้นไป หลังจากแช่กรดรอบแรกเสร็จแล้ว ล้างแม่พิมพ์ด้วยน้ำสะอาดแล้วซับ ให้แห้ง

ภาพที่ 20 ตัวอย่างการทดลองหาพื้นผิวจากการใช้สีพลาสติก

ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 21 ขั้นตอนการสร้างพื้นผิวบนหน้าแม่พิมพ์จากการใช้สีพลาสติก

ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

1.5 การทดลองพิมพ์เพื่อดูน้ำหนักของเทคนิคการฮาร์ดกราวด์ (Hard ground) และการทำพื้นผิว โดยนำแม่พิมพ์ที่ผ่านการสร้างพื้นผิวและกัดกรดแล้ว ล้างแม่พิมพ์จากคราบวานิชและกรดออกให้สะอาด หลังจากนั้นทำการใช้เครื่องเป่าลมร้อนเพื่อเตรียมพิมพ์ เมื่อเสร็จแล้วเริ่มเตรียมหมึกสำหรับพิมพ์ทดลองครั้งแรก อัดหมึกและซับหมึกตามขั้นตอน เมื่อเสร็จแล้วจะได้ผลงานทดลองที่เห็นถึงค่าน้ำหนักของการฮาร์ดกราวด์ (Hard ground) และการทำพื้นผิว หลังจากนั้นล้างแม่พิมพ์ให้สะอาดและนำไปสู่ขั้นตอนการสร้างค่าน้ำหนักต่อไป

ภาพที่ 22 แม่พิมพ์ที่ทำความสะอาดแล้ว

ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 23 ขั้นตอนการอัดหมึกพิมพ์เพื่อทดลองค่าน้ำหนักและพื้นผิว

ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 24 ขั้นตอนการพิมพ์ผลงานทดลองค่าน้ำหนักและพื้นผิว
ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 25 ผลงานที่ได้จากการทดลองพิมพ์
ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

1.6 การสร้างค่าน้ำหนักด้วยกรรมวิธีโรยผงเลือดมังกร (Aquatint) เพื่อสร้างน้ำหนักแสงและเงา ให้เกิดในผลงาน โดยการนำผงเลือดมังกร (Red Dragon) มาบดให้ละเอียดใช้ผ้ากรองเอาฝุ่นที่ละเอียดแล้วเปิดเครื่องปั๊มลมที่เชื่อมต่อกับท่อลมภายในตู้ ท่อลมนี้จะทำให้ลมสามารถกระจายฝุ่น ได้ทั่วทั้งตู้ เพื่อให้ผงเลือดมังกรกระจายในตู้ได้อย่างสม่ำเสมอ รอระยะเวลาประมาณ 20 วินาที เพื่อให้ผงเลือดมังกรกึ่งตัวลงอย่างสม่ำเสมอ จึงนำแม่พิมพ์ทองแดงที่กัดเส้นและพื้นผิวไว้ตอนต้น มาใส่ในตู้ ให้ผงเลือดมังกรตกลงมาเกาะหน้าเพลทชั้นตอนนี้จะกึ่งเพลทไว้ในตู้ 15 นาที ทำชั้นตอนนี้ ประมาณ 3-4 รอบ เพื่อให้ผงเลือดมังกรเกาะหน้าเพลทพอประมาณ จากนั้นทำแม่พิมพ์ให้เกิดความร้อนด้วยอุปกรณ์สร้างความร้อน เพื่อให้ฝุ่นผงเลือดมังกรหลอมละลายติดเป็นพื้นแม่พิมพ์

ภาพที่ 26 นำผงเลือดมังกรมาใส่ตู้

ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 27 การโรยผงเลือดมังกร
ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 28 การให้ความร้อนแม่พิมพ์
ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 29 แม่พิมพ์ที่รอยผงเลือดมังกรและผ่านการทำความร้อน
ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

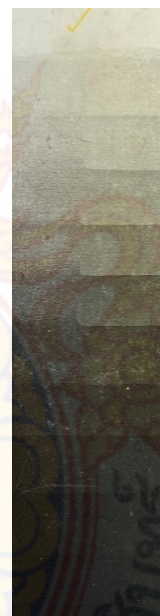

การสร้างค่าน้ำหนักด้วยการเขียนดินสอไข เริ่มจากเขียนน้ำหนักที่อ่อนสุด โดยการเขียนไขด้วยน้ำหนักมือที่หนักที่สุด เพื่อให้ไขนั้นปิดกั้นการโดนน้ำกรดจากการกัดกรด หลังจากนั้นนำไปกัดกรดในน้ำหนักแรก เมื่อกัดกรदन้ำหนักแรกเสร็จ ล้างแม่พิมพ์ด้วยน้ำสะอาดและเป่าลมร้อน หลังจากนั้นก็เขียนไขในน้ำหนักต่อไปด้วยกระบวนการเดิม จนกระทั่งถึงน้ำหนักที่ดำสนิท ผ่านขั้นตอนในการสร้างน้ำหนักตามระยะเวลาการกัดกรด ตามตารางดังนี้

2. ขั้นตอนแสดงเวลาในการกัดกรดแม่พิมพ์

กรดเพอร์ริคคลอไรด์ที่ผสมในอัตราส่วน 1:3 (กรด 1 กิโลกรัม ต่อ น้ำ 3 ลิตร)

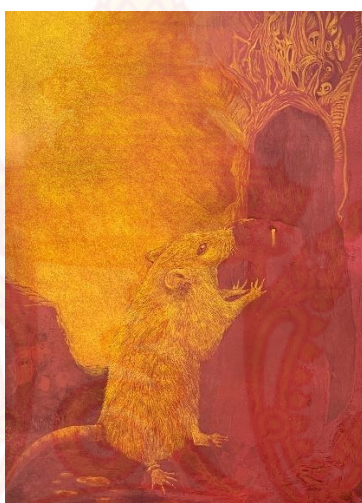
ครั้งที่	วินาที/นาที	เวลารวมใน	
		แต่ละครั้งที่กัดกรด	
1	0.5	0.5	
2	0.5	0.10	
3	0.10	0.20	
4	0.15	0.35	
5	0.25	1.00	
6	0.30	1.30	
7	1.00	2.30	
8	1.30	4.00	
9	2.00	6.00	
10	4.00	10.00	
11	5.00	15.00	

ภาพที่ 30 ตารางแสดงเวลาในการกัดกรด

ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

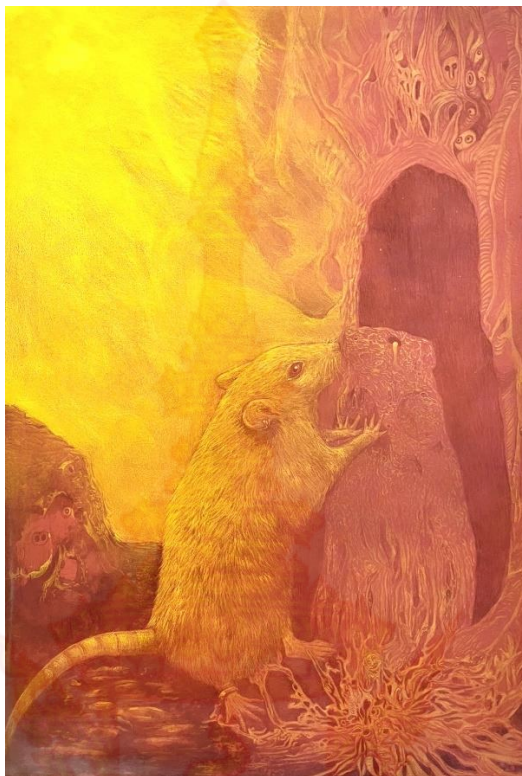
1.6 ขั้นตอนการเขียนแม่พิมพ์ หลังจากที่โรยผงเลือดมังกรและผ่านการทำความร้อนแล้ว นำแม่พิมพ์มาเขียนด้วยดินสอไข เพื่อให้เกิดน้ำหนักแสงเงา โดยเริ่มเขียนจากน้ำหนักที่อ่อนที่สุดไล่ไปน้ำหนักที่ดำขึ้น โดยเมื่อเขียนน้ำหนักแรกแล้วนำไปกัดกรดตามระยะเวลาที่ตั้งไว้ หลังจากนั้นไปกัดกรดเสร็จในระยะเวลาแรก 5 วินาที 10 วินาที 15 วินาที (น้ำหนักขาว) 20 วินาที 1 นาที (น้ำหนักเทา) จนไปถึง 15 นาที (น้ำหนักดำ) ในทุกขั้นตอนของการกัดกรดให้ล้างแม่พิมพ์ด้วยน้ำสะอาดถูกรอบเพื่อล้างคราบกรดออก และนำแม่พิมพ์ไปทำให้แห้งด้วยการเป่าไตร หลังจากนั้นนำไปเขียนไขต่อจนครบทุกน้ำหนัก จึงจะเข้าสู่กระบวนการพิมพ์

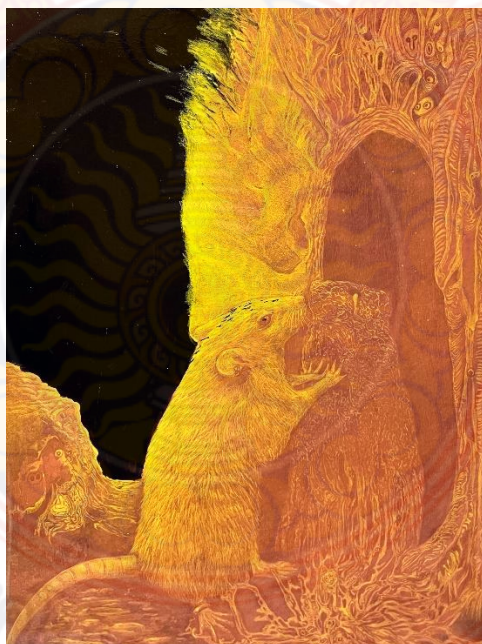
ภาพที่ 31 การเขียนน้ำหนักบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 5 วินาที
ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 32 การเขียนน้ำหนักบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 10 วินาที
ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 33 การเขียนน้ำหนักบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 15 วินาที
ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 34 การเขียนน้ำหนักบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 20 วินาที
ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 35 การเขียนน้ำหนักบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 1 นาที
 ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 36 การเขียนน้ำหนักบนแม่พิมพ์โลหะช่วงระยะเวลา 15 นาที
 ที่มา: ข้อมูลจากผู้เขียน

ขั้นตอนการพิมพ์ผลงาน

1. เริ่มต้นด้วยการเตรียมแม่พิมพ์และเตรียมอุปกรณ์สำหรับพิมพ์

1.1 ขั้นตอนการทำความสะอาดแม่พิมพ์ ทำการล้างคราบไข และวานิชบนหน้าแม่พิมพ์โดยการใช้ ทินเนอร์ น้ำมันสน แล้วตามด้วย เกลือ ซีอิ๊วขาว และน้ำส้มสายชู เพื่อล้างคราบบนหน้าแม่พิมพ์ เสร็จแล้วล้างด้วยน้ำยาล้างจานและน้ำสะอาด เมื่อเสร็จแล้วนำแม่พิมพ์ไปเป่าให้แห้งด้วยเครื่องเป่าลมร้อน

ภาพที่ 37 ขั้นตอนการล้างแม่พิมพ์เพื่อเตรียมพิมพ์

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

1.2 ขั้นตอนการอัดหมึก นำหมึกพิมพ์มาปาดลงบนผิวหน้าแผ่นแม่พิมพ์ แล้วใช้ยางปาดมาเกลี่ยหมึกให้ทั่วแม่พิมพ์ จากนั้นใช้กระดาษปรีฟซับหน้าหมึกออก แล้วใช้กระดาษลอกลายเซ็ดหน้าแผ่นแม่พิมพ์ให้หมึกบางที่สุด ส่วนในกรณีที่มีสีต่างๆ เมื่อเตรียมสีเรียบร้อยแล้ว นำสำลีก้านจุ่มสีที่เราต้องการจะอัดลงหน้าแม่พิมพ์มาอัดบนส่วนที่เราต้องการให้เป็นสี เสร็จแล้วก็ใช้กระดาษปรีฟซับและเซ็ดด้วยกระดาษลอกลาย

ภาพที่ 38 ขั้นตอนการปาดหมึกลงบนหน้าแม่พิมพ์
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 39 ขั้นตอนการอุดหมึกลงบนหน้าแม่พิมพ์
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 40 ขั้นตอนการเช็ดหมึกบนหน้าแม่พิมพ์
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

1.3 นำกระดาษฟาเบริโน (Fabrino) มาแช่น้ำจนเนื้อใยกระดาษนิ่ม ก่อนจะพิมพ์ ต้องนำกระดาษไปซับน้ำจนไม่มีผิวน้ำบนกระดาษ จึงจะสามารถนำมาพิมพ์ได้

ภาพที่ 41 ขั้นตอนการเตรียมกระดาษเพื่อเตรียมพิมพ์

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

1.4 ขั้นตอนการพิมพ์ กำหนดจุดวางแม่พิมพ์และกระดาษ นำแม่พิมพ์วาง ตามด้วยกระดาษที่แช่น้ำแล้ว วางทับด้วยกระดาษปรู๊ฟอีก 2 แผ่น วางผ้าสักหลาดทับชั้นบนสุด เมื่อพิมพ์เสร็จนำกระดาษที่พิมพ์เสร็จแล้วไปตากให้แห้ง ด้วยวิธีตรึงไว้ที่แผ่นไม้แข็งหน้ากว้างติดขอบด้วยกระดาษกาวน้ำเพื่อไม่ให้กระดาษย่น เป็นอันเสร็จขั้นตอนการพิมพ์

ภาพที่ 42 ขั้นตอนการพิมพ์

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ภาพที่ 43 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

บทที่ 4

การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

จากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าโดยผ่านการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขทั้งในรูปแบบของผลงาน และเทคนิคในการทำงาน จึงได้ศึกษาหาข้อมูลเพื่อหารูปแบบและภาพร่างเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาที่น่าสนใจ มาถ่ายทอดผ่านกระบวนการเทคนิคภาพพิมพ์ รูปแบบ 2 มิติ เพื่อให้ออกมาเป็นผลงานเฉพาะตนผ่านกระบวนการเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Etching)

ด้านเนื้อหาและแนวคิด การศึกษาทฤษฎีกลไกป้องกันจิตใจ ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับมนุษย์มากขึ้น โดยมีการนำลักษณะของกลไกแต่ละประเภทมาวิเคราะห์ร่วมกับประสบการณ์ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวข้าพเจ้า มาปรับใช้ในการค้นหาสัญลักษณ์แทนตัวตน และความรู้สึกที่เกิดขึ้นในอารมณ์ของภาพที่สะท้อนสิ่งแวดล้อม ของที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ข้าพเจ้าจึงสร้างสรรค์ผลงานให้แสดงออกถึงการถ่ายทอดกลไกการป้องกันของคนในสังคม เพื่อแสดงปัญหาความไม่เข้าใจกัน พฤติกรรมที่ทำให้เกิดกลไกการป้องกันตนเองถูกใช้งานจนส่งผลด้านลบ ต่อผู้กระทำและถูกกระทำ นำไปสู่ปัญหาและความขัดแย้งในครอบครัวที่รุนแรงได้

ด้านลักษณะรูปแบบของผลงาน การสร้างรูปแบบในผลงานของข้าพเจ้ามีทั้งการนำสถานที่อยู่อาศัยแต่ไม่ตายตัว ของสัตว์และสิ่งมีชีวิตที่ต้องการที่หลบภัยมาใช้ เช่น รูปทรงของถ้ำ รู โพรง แต่ดัดแปลงให้อยู่รวมเป็นหนึ่งกับที่อยู่อาศัยที่มีลักษณะเชิงสถาปัตยกรรม โครงสร้างบ้านในปัจจุบัน เช่น ฝาผนังบ้าน พื้นไม้ พรม เป็นต้น ทำให้เกิดการผสมผสานเรื่องราวของสถานที่อยู่อาศัยแบบดั้งเดิมกับแบบปัจจุบัน

อีกหนึ่งรูปทรงสำคัญที่ข้าพเจ้านำมาเป็นรูปทรงที่ข้าพเจ้านำมาเป็นสัญลักษณ์สำคัญคือ หนูเลี้ยง โดยทั่วไปไม่ว่าจะสัตว์สายพันธุ์ใดหรือแม้แต่มนุษย์ต่างก็มีวิถีชีวิต และมีพฤติกรรมปกป้องตนเอง และระแวดระวัง เนื่องจากหนูเป็นสัตว์สังคมเช่นเดียวกับมนุษย์ มีการดำรงอยู่เป็นครอบครัว มีพฤติกรรมปกป้องตนเอง รักสะอาดเช่นเดียวกับมนุษย์หรือสัตว์บางสายพันธุ์ โดยเฉพาะหนูเลี้ยงที่ข้าพเจ้านำมาเป็นสัญลักษณ์ในผลงาน เปรียบเสมือนตัวข้าพเจ้า และเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็มีเหตุผลที่ทำให้เกิดกลไกการป้องกันตัวตนตามสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ข้าพเจ้าจึงหยิบยกพฤติกรรมและวิถีชีวิตของหนูเลี้ยงมาสร้างสรรค์เปรียบเสมือนกับมนุษย์ที่ต่างต้องมีคู่ มีครอบครัว และมีสังคม

การสร้างสรรคศิลปะ Thesis (ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2566)

กลไกป้องกันจิตใจ หัวข้อศิลปะที่ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตของข้าพเจ้าที่ได้นำกลไกการป้องกันตนเองหรือกลไกป้องกันจิตใจนี้ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ข้าพเจ้าได้พบเจอ เป็นการนำกลไกมาใช้เพื่อบรรเทาความรู้สึกและสภาพจิตใจที่เกิดอารมณ์และความคิดด้านลบซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีต่อบุคคลรอบข้างและคนในครอบครัว โดยในลักษณะงานจะเป็นการนำกลไกต่างๆ ที่ข้าพเจ้าได้ใช้ในขณะที่เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งแต่ไม่ได้ใช้เพื่อการแก้ปัญหาโดยตรง เป็นการใช้เพื่อหลีกเลี่ยงจากสภาพความเป็นจริงในช่วงเวลานั้น ซึ่งตรงต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของตนเอง ข้าพเจ้าจึงได้สร้างสรรค์ผลงานผ่านกระบวนการเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Etching) ในรูปแบบ 2 มิติ องค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานมีจำนวน 4 ชิ้นดังนี้

ผลงานศิลปนิพนธ์ชั้นที่ 1

แนวคิดของผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าสร้างจากการนำกลไกการป้องกันตนเองที่เรียกว่า การปฏิเสธความจริง ที่แสดงถึงการสร้างตัวตนเพิ่ม และปฏิเสธการมีอยู่ มาสร้างสรรค์ในลักษณะของการสร้างพื้นที่เป็นถ้ำลักษณะเหนือจริง เพื่อต้องการสื่อถึงโลกในจินตนาการ โดยในลักษณะงาน หนูหนึ่งตัวที่ถูกโช่ตรวนไว้ แสดงความรู้สึกถูกตรึงและต้องการตัวแทน กำลังผลักรู้อีกตัวหนึ่งซึ่งมีลักษณะต่างกัน เข้าไปในถ้ำ แสดงถึงความรู้สึกต่อตัวตนอีกด้านที่แบกรับความรู้สึก การยอม อดทน และสงสาร จนเกิดความต้องการยึดติดกับโลกในจินตนาการมากกว่าความเป็นจริง เพราะหนูตัวที่ถูกโช่ตรวนไว้ซึ่งสีหน้าและอารมณ์ เสมือนชีวิตจริงที่แม้จะมีความรู้สึกเหล่านี้มากมายเพียงใดก็ไม่สามารถแสดงออกได้โดยตรงเพราะบริบทของสังคมทำให้ต้องเก็บความรู้สึกไว้

ภาพที่ 44 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน : Denial of reality

เทคนิค : Etching

ขนาด : 57x81 cm.

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ผลงานศิลปนิพนธ์ขั้นที่ 2

แนวคิดของผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าสร้างจากการนำกลไกการป้องกันตนเองที่เรียกว่า การฉายสะท้อน มาสร้างสรรค์ในบริบทของถิ่นที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ผสานกับความเหนือจริง เพื่อแสดงถึงการฉายสะท้อนความรู้สึกของตนเอง โดยเปรียบหนุเป็นตนเองที่อยู่กับโลกความเป็นจริง และหนุที่ถูกสะท้อนคือมวลความรู้สึกและตัวตนที่แท้จริง ซึ่งการฉายสะท้อนเป็นเสมือนการโยนความผิดให้ผู้อื่น แต่ในลักษณะของผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าได้เปรียบเป็นการสะท้อนตัวตน โดยใช้วิธีการแบ่งแยกตัวตนเพื่อไม่ให้ความรู้สึกเชิงลบเหล่านี้กระทบตัวตนในชีวิตจริง เกิดการคุ้ยกับตนเอง การถามตอบความรู้สึก การทบทวนความผิดพลาด การมีอยู่ของตัวตน ความไม่เข้าใจและสับสนต่อโลก เกิดภาวะสงสัย สับสน ในการมีตัวตนของตนเอง จึงเกิดการนำกลไกการฉายสะท้อนขึ้นมาเพื่อตอบสนองความคิดและอารมณ์ของตนเอง

ภาพที่ 45 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ขั้นที่ 2

ชื่อผลงาน : Projection

เทคนิค : Etching

ขนาด : 57x81 cm.

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ผลงานศิลปนิพนธ์ขั้นที่ 4

แนวคิดของผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าสร้างจากการนำกลไกการป้องกันตนเองที่เรียกว่า จิตผันทายสู่โลกสมมุติ โดยผลงานชิ้นนี้มีการนำสองกลไกมาใช้ประกอบกัน นั่นคือกลไกของการถอยหนีสู่โลกจินตนาการ (Schizoid Fantasy) และกลไกทางจิตที่แปรความขัดแย้งทางใจสู่อาการทางกาย (Somatization) เพื่อแสดงถึงลักษณะของความต้องการหลีกเลี่ยงจากโลกความเป็นจริง แต่ไม่สามารถทำได้ ทำให้เกิดความขัดแย้งทางจิตใจและแสดงอาการออกทางร่างกาย โดยข้าพเจ้าเปรียบเสมือนว่าหนูตัวนี้กำลังเย็บแผล เป็นการเยียวยารักษาจิตใจจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อลบล้างเรื่องที่ไม่สบายใจ และแผลที่ออกมาเปรียบเสมือนมวลความรู้สึกภายในจิตใจของตนเองที่ไม่สามารถเก็บไว้ได้ทั้งหมด เพราะการทำร้ายตัวเองก็เปรียบเสมือนเครื่องมือของการเตือนใจ โดยการสร้างสัญลักษณ์บนตัวตนเองนั้น เป็นการใช้ระลึกถึงเหตุการณ์นั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ส่วนรูปแบบของดวงดาวด้านหลังแสดงถึงโลกในจินตนาการที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อหลีกเลี่ยงโลกความเป็นจริง

ภาพที่ 46 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ขั้นที่ 3

ชื่อผลงาน : Somatization and Schizoid fantasy

เทคนิค : Etching

ขนาด : 56x81 cm.

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ผลงานศิลปนิพนธ์ชั้นที่ 4

แนวคิดของผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าสร้างจากการนำกลไกการป้องกันตนเองที่เรียกว่า การปกปิดความรู้สึกที่แท้จริง มาสร้างสรรค์ผลงานในบริบทเชิงพื้นที่ที่มีความเสมือนจริง โดยลักษณะของสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเด่นคือหน้ากาก เป็นการใช้เพื่อปกปิดความรู้สึกด้านลบที่มีต่อบุคคลรอบข้าง และลักษณะของการคาบซ่อนเป็นการเปรียบเปรยการเลี้ยงดู เสมือนการเกิดมาพร้อมกับวาสนาที่แตกต่างกัน แต่ด้วยเจตคติที่ต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้งในความคิดของตนเอง ทว่าในสถานการณ์ความเป็นจริงไม่สามารถที่จะแสดงออกได้ รวมไปถึงบริบทพื้นที่ภายในและภายนอก โพรงที่ถูกสร้างขึ้นมาเปรียบเสมือนในครุภรรมาครดา และด้านในคือลักษณะของที่อยู่อาศัย การนำสัญลักษณ์มาดัดแปลงให้เข้ากับบริบทเชิงพื้นที่เพื่อต้องการสื่อถึงการดำรงอยู่ การสร้างที่อยู่อาศัยและเป็นพื้นที่ปลอดภัยให้แก่ตนเอง

ภาพที่ 47 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน : Rationalization

เทคนิค : Etching

ขนาด : 56x81 cm.

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้เรียนรู้การประมวลความคิด ศึกษาวิเคราะห์ ค้นหาข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากประสบการณ์ ความรู้สึก ผ่านจุดเริ่มต้นของมายาคติที่หล่อหลอมโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวคิดทางสังคม ค่านิยมของบุคคล และการจำกัดพฤติกรรมของเพศหญิง สู่การสร้างความขัดแย้งภายในจิตใจ ก่อให้เกิดการนำกลไกการป้องกันจิตใจมาใช้ในชีวิตของตนเอง จึงเกิดเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน และนำเสนอผลงานในรูปแบบเสมือนจริง

ข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม สังคม สิ่งมีชีวิต และศิลปิน เพื่อนำมาพัฒนาแนวความคิดและสร้างสรรค์ผลงาน โดยเริ่มต้นตั้งแต่ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลภาพร่าง ที่มาจากแนวความคิดแล้วนำมาจัดองค์ประกอบทางศิลปะ ผ่านการสังเกตจนเกิดเป็นภาพร่างผลงาน ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกภายในจิตใจของข้าพเจ้า ซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์ในการใช้ชีวิตที่อยู่ในสถาบันครอบครัว รวมถึงปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งจากสถาบันครอบครัวที่มีให้เห็นในสื่อต่างๆ จึงนำเรื่องราวเหล่านี้มาสร้างสรรค์เป็นผลงาน เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกที่สอดคล้องกับแนวความคิดและมีการจัดองค์ประกอบผ่านกระบวนการเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Etching) การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้ มีข้อผิดพลาดและปัญหาที่ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้และรู้จักการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การประเมินค่าน้ำหนักจากการกัดกรดที่ผิดพลาดไป เนื่องจากกรดที่นำมาใช้เมื่อทำการผสมแล้วเกิดตะกอนจำนวนมาก ซึ่งมีผลต่อการกัดค่าน้ำหนัก ข้าพเจ้าเรียนรู้แก้ไขข้อผิดพลาด โดยก่อนการใช้งานกรดจะต้องมีการกรองตะกอนออกก่อนทุกครั้ง เพื่อไม่ให้มีปัญหาระหว่างสร้างสรรค์ผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ครั้งนี้ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์อย่างเป็นระบบ เรียนรู้การถ่ายทอดแนวคิดผ่านการสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะและมีการพัฒนารูปแบบ รวมถึงวิธีการทำงานให้ผลงานมีความสมบูรณ์ลงตัว อีกทั้งได้ฝึกฝนให้ข้าพเจ้ามีระเบียบวินัยและวางแผนในการทำงานอย่างรอบคอบมากขึ้น สำหรับผู้ที่สนใจศึกษางานศิลปะภาพพิมพ์ แนะนำให้ศึกษากระบวนการในการทำงานภาพพิมพ์ร่องลึก เทคนิคภาพพิมพ์โลหะ ควรศึกษาและทำความเข้าใจอย่างถี่ถ้วนและวางแผนในการทำงานทุกครั้ง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาและข้อผิดพลาดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์

บรรณานุกรม

หนังสือ

- ชลูด นิมเสมอ. 2534. องค์ประกอบของศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัมรินทร์
พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- พัลลภ วังบอน. 2561. สุนทรียะในงานภาพพิมพ์โลหะ. กรุงเทพฯ : บริษัท ฟิล สไตล์ จำกัด.
- อัศนีย์ ชูอรุณ. 2543. ความรู้เกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

วิทยานิพนธ์

- วิทวัส ทองเขียว. 2559. **มายาคติแห่งอำนาจในสังคมไทย**. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วารสาร

- ต้นสาย แก้วสว่าง, ศิริรัตน์เอี่ยมประไพ และภาสกร คุ่มศิริ. 2565. **กลไกทางจิต: บทความปริทัศน์**.
วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. 12, (มกราคม - เมษายน) : 149-165
- อัจฉราวดี สุดประเสริฐ. 2545. **สื่อบัตรการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ**. 48, 35

สารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์

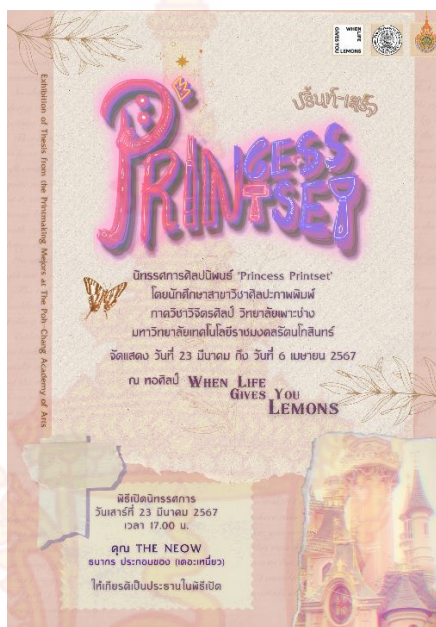
- ญาดา สันติสุขสกุล. (2562). **จิตวิทยาครอบครัว : Family Psychology (2)** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้
จาก <https://www.matichon.co.th/columnists> (วันที่สืบค้นข้อมูล 1 ตุลาคม 2566)
- เดชา ศิริเจริญ. (2560). **เด็กกับอิทธิพลของครอบครัว** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://core.ac.uk/download/pdf/233619949.pdf> (วันที่สืบค้นข้อมูล 22 ธันวาคม 2566)
- เพ็ญพิไล ฤทธาคนนท์. (2566). **กลไกการป้องกันตนเอง – Defense Mechanisms** [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก <https://www.psy.chula.ac.th/defense-mechanisms> (วันที่สืบค้นข้อมูล
20 ธันวาคม 2566)
- มาโนช หล่อตระกูล. (2554). **ทฤษฎีจิตวิเคราะห์** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramamental/sites/default/files> (วันที่สืบค้นข้อมูล 1 ตุลาคม 2566)
- รุ่งนภา ภาวภูตานนท์. (2552). **การขัดเกลาทางสังคม** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/259627> (วันที่สืบค้นข้อมูล 1 ตุลาคม 2566)
- สิรินทร์ทิพย์ มณีรัตน์. (2561). **จิตใต้สำนึกตามแนวทางของ Sigmund Freud** [ออนไลน์]. เข้าถึง
ได้จาก <https://thaihypnosis.com/SigmundFreud> (วันที่สืบค้นข้อมูล 1 ธันวาคม 2566)
- หนูไมค์ [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://ezpetbasic.blogspot.com> (วันที่สืบค้น
2566)

ภาคผนวก

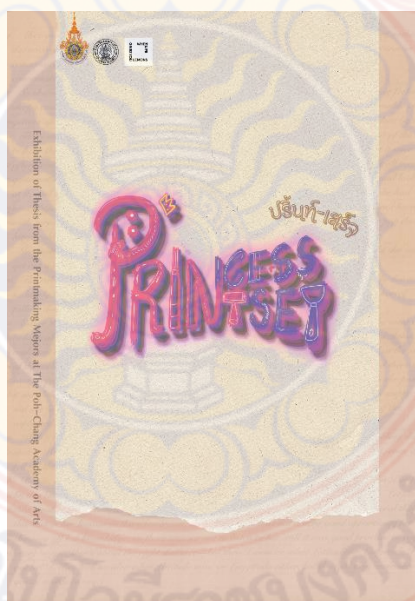
ภาพบรรยากาศแสดงผลงานในนิทรรศการ

การจัดการแสดงนิทรรศการศิลปนิพนธ์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

รูปที่ 48 รูปโปสเตอร์งานนิทรรศการศิลปนิพนธ์ “Princess Printset”

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 49 สุนัขบัตร

ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 50 พิธีเปิด
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 51 ภาพบรรยายแนวความคิดของผลงาน
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 52 ภาพถ่ายร่วมกับประธานในพิธีเปิดและคณาจารย์
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 53 ภาพถ่ายรวมร่วมกับประธานในพิธี
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 54 ภาพถ่ายคู่กับผลงานที่จัดแสดง
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 55 ภาพถ่ายคู่กับอาจารย์ที่ปรึกษา
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 56 ภาพถ่ายร่วมกับอาจารย์หัวหน้าสาขาและอาจารย์ที่ปรึกษาชั้นปี
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 57 ภาพถ่ายร่วมกับอาจารย์
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 58 ภาพถ่ายร่วมกับพี่น้องในครอบครัว
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

รูปที่ 59 ภาพถ่ายร่วมกับเพื่อนในชั้นปีและอาจารย์ที่ปรึกษา
ที่มา : ข้อมูลจากผู้เขียน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวเนตรนภา ศุภนิราพาธ
วันเดือน ปีเกิด	11 ธันวาคม พ.ศ. 2544
เบอร์โทรศัพท์	063 446 0867
ที่อยู่	53/3 ถนน อินทรพิทักษ์ แขวง บางยี่เรือ เขต ธนบุรี จังหวัด กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	- ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบำรุงวิชา - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา - ระดับปริญญาตรีสาขาศิลปภาพพิมพ์ วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ประวัติการทำงาน	
2557	- เข้าร่วมโครงการ “กล้าวรรณกรรม” และค่าย “7-11 ถอดรหัสนักวาดการ์ตูนในฝัน” รุ่นที่ 11
2560	- เข้าร่วมโครงการศิลปะเด็กและเยาวชน หัวข้อ “สันติประชาธรรม” ครั้งที่ 16 - เข้าร่วมการประกวดวาดภาพวันอาสาฬหบูชา ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) - ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการเปิดประตูสู่เสาวภา แผนกวิชาวิจิตรศิลป์ ประจำปี 2560
2561	- ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการเปิดประตูสู่เสาวภาแผนกวิชาวิจิตรศิลป์ ประจำปี 2561 - ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการจัดงานอุ่นไอรัก สายน้ำแห่งรัตนโกสินทร์ ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า
2562	- แสดงงานนิทรรศการศิลปะของคณะครูและนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา ‘สานศิลป์ สู่ชุมชน’ ครั้งที่ 1 - เข้าร่วมการประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชนครั้งที่ 14
2563	- แสดงผลงานในนิทรรศการศิลปะ วิชาโครงการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา สาขาวิจิตรศิลป์

- 2565 - เข้าร่วมโครงการประกวดวาดภาพด้วยปากกาพิกม่า #IAMORIGINAL4 “Escape the Ordinary” หลุดกรอบความธรรมดา ในรอบ 50 คนสุดท้าย ประเภท Comics
- 2566 - เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
- จัดแสดงนิทรรศการดินเปื้อนหมึก ครั้งที่ 15 ตอน ปัญจธาตุ (Penta Elemental) โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาประติมากรรมและสาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์
- 2567 - เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 15 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
- จัดแสดงงานนิทรรศการศิลปะนิพนธ์ “Printset Princess” โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาศิลปะภาพพิมพ์

